

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következéskor 16 fillér.

Nyitólét petit sora 40 fillér.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában,
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Vasárnap, március 7.

Mai számunk főbb közleményei:

A választási liga.
Izgalom a szegényparagrafus körül.
Séta a betegek keresztl.
Apasági kereset egy püspök ellen.
A kasszirő szerelme.
A pesti színházak tájékaról.
Tűzimádók.
A pénzintézetek kritikája.
Vidámságok a t. Ház folyosóján.
A katolikus szövetség felolvasásai.
Fegyverháza kétféle könyvelő.
György trónörökös milliós életbiztosítása.
Del a Szaninról.
Dívatlavl.

Autobusz-számla — tartozik.

Arad, március 6.

A könyvvezetést csodatevő tudományának mondják. Ez az, amely a titokzatos nevű számlák segítségével nyereséget tud csinálni a veszteségből és viszont. Ennek segítségével tudják a nagy bankok a nyereség egy részét elrejtetni, amikor olyan sokat raboltak az esztendőben, hogy annak beismérése kompromittálná őket. Ez teszi lehetővé, hogy ugyanakkora osztalékot fizessenek két különböző évben, amelyek nyeresége olyan messzire jár egymástól, mint Polónyi Géza Lengyel Zoltántól. Gőzmalmok és gyárak ezzel pótolják, amit az anyagon veszítenek, vagy ami a fogyasztásból elmaradt. Szóval az egyetlen esetet eltekintve, hogy a semmiből kétszáz-ezer koronát csináljon: mindenre ké-

pes a kettős könyvvitel és annak adalatusai: az értékesítésszámla, Arfolyamkülönbözet-számla, Átmeneti kamat-számla, a Különbözők, Vegyesek, Egyebek és Mások számlája.

A közönség számára szükséges volt ez a tájékoztató, most, amikor egy üzleti mérleg sz. msorai közé indulunk az ő társaságában. Ez az aradvárosi autobus-vállalat félelmi mérlege, amelyet az üzemigazgató átadott a tanácsnak s amely az első virága a remények rózsáskertjének, amelybe mi az autobuszhoz fűzött terveinket ültettük.

Laikusok ennek a mérlegnek végső eredményét nézik s konstatálják: nyereség — 140 kor. 22 fillér. Az egyik azt fogja mondani: Csak ennyi? Mi lesz a későbbi években, amikor nem lesz annyira divatban az autobus? A másik annyit szól: elég szép, hogy nem fizetünk rá.

Sem egyiknek, sem a másiknak nincs igaza. A nyereség-tétel ebben a mérlegben a legjelentéktelenebb. Lehetett volna tizenháromezer koronát csinálni belőle s lehetett volna veszteségre is kihozni a biláncot. Csak egy könyvvezetési tételen múlt volna. A fontos és jelentős más. A mérleg az autobus számlán 17000 koronát irt le; tehát az egész félelmi nyereséget leírásra fordította. Ez a szaktudás híjával szükölködők előtt is feltűnik. És ez helyes is; a legnagyobb dőreség lett volna, ha egyáltalán valaki olyasmire gon-

dol, hogy ezt a tizenháromezer koronát begurítsuk a házipénztárba, — s néhány év múlva onnét kiszedjük. Már most az a kérdés, hogy ezt a leírást figyelembe véve: jövedelmezőnek lehet az autobus-közlekedést tekinteni?

Ha a város az autobusok után minden félvre 17,000 koronát, tehát évenként 34,000 koronát akar leírni, akkor az autobusok értékét körülbelül hét év múlva írja le. Most kettő áll a dolog: eltartanak-e hét évig a járóművek, s lesz-e a városnak módjában minden évben 34,000 koronát leírni? Az első kérdésre tehát technikusok illetékesebbek fogják magukat tartani nálunk. Arról talán nem szólunk. De a másik csak a kétszer kettő kérdése. A város nem fog harmincegyezer koronát leírhatni, mert a jövedelem nem lesz annyi, mint eddig volt, amikor az újdonság varázsa tette élénkebbé a forgalmat, s a kiadások, az új géprészek beszerzése, a javítások és munkabérek címén való költségek szaporodnak. S ha a város minden évben csak annyit ír le, a mennyi a bruttó bevételből a kiadások levonása után fennmarad, akkor bekövetkezik az az eset, hogy az autobusok előbb fogynak el, mintsem azokat leírni lehetett volna. És hol van, amit a város keresett volna?

Már ez a mérleg jelét adta annak, hogy az autobus-közlekedést alig lehet a jövedelmező vállalatok közé

Mindennapi történet.

Írta: Gallovich Jenő, a D. M. K. E. főtitkára.

Sirni minden ember tud, könnyű a gyöngesség megnyilvánulása, erősnek lenni kívánság. Erősnek hiszem és tudom magam és még is gyakran sírok. De csak olykor, mikor lelkemen szakít mély sebet az élet. És olykor, mikor irok, tüzek égnek a lelkemben és a lángok nyomán maradt kihűlt fekete hamuban kotorok. De hiszen a tölgy is erős, izmos karjaival büszkén terpeszkedik széjjel és még is megroppan, ha jön a vihar és a leghatalmasabb hegynék, égbe nyúló sziklának is forrása támad olykor. Bugyborékoló, vékony csermely, vize üdítő, friss, tiszta, mint olvasztott ezüst, minden csöppje ragyogó gyémánt, mint a szenvedő asszony könnye.

Sirni csak azóta nem tudok, mióta megismertem egy leányt, az is pedig se nem szép, se nem jó, sőt rossz a lelke mélyeig. És még is megszerettem, furesa, de odaadtam neki a lelkem. Lehet, hogy a jóság, melyet uton-utfélen annyit emlegetnek, már untatott és bízár, szokatlan nem mindennapi után vágyakozó lelkemnek épen az kellett, amit mindenki más elkerült. Különb is a jóság fogalom, melyet ki-ki úgy talál szépnek, ahogy gondolataiban felcifráz felekesít és sokszor a fekete rütség alatt legtisztábban ragyogó kincsekre bukkantam.

Ugy esett, hogy megtörtént és nekem igaz nagy boldogságot, végtelen gyönyörűséget oko-

zott a vele való foglalkozás. És arra a gazdag, csodálatos, érdekes tapasztalatra jutottam, ami különben is nem is annyira új és szokatlan, hogy nagyobb a vonzó ereje a rossznak, mint a jónak. Ez legalább is húzta, vonzotta, csábította maga köré az embereket, legkiválképpen engemet, a kinek különben az életben annyi kimondott jósággal volt már dolga és akit éppen azért szerfelett izgattott ez az újdonság. Azzal, hogy megszólalt, egyáltalán nem törődtem, mert hiszen úgy van az, ha az ember boldog akar lenni és valóban élni akar, saját magának kell kijelölnie azt az utat, melyen haladni kíván és el kell kerülnie azt az egyenes, vagy görbe-görbe ösvényt, melyet mások önzése és butasága taposott előttünk szélesre. Akiben van erre bátorság, azt később magára hagyják, megszokják, hogy ne törődjenek dolgaival, tetteivel, nem lesik el titkait, megnyugosznak, mint járásában a felhőnek, amely uszva, gomolyogva, kavarogva halad a maga útján. És jut-e valakinek eszébe kijelölni a felhő útját?

Különös nagy n az én szeretetem. Nincs benne semmi önzés és éppen azért valójában a legerősebb önzés. De akaratlanul is rejtett, nem veszi észre a kiért van és éppen azért annak nincs terhére, ellenkezőleg csak a jót, a szépet a gyönyörűséget érzé ki belőle. Fel-eletem, hogy a magasba tekintek reá, elhordom lábaim elől a követ, hogy ne érintse semmi és senki megmaradjon előttem mindig fehérén, tisztán, érintetlenül, amint lázas, ragyogó álom-

ban megálmodtam. megszületett a lelkemben, hogy imádhassam. Aztán kezeimbe fogom a lelkét és reáhelek, becézem, dédelgetem addig, amíg izzó lelkem forró lehelete alatt fel nem melegszik, tüzet, lángot nem fog az ő lelke, az ő vére is. Mindenre kit-rjeszkedő figyelemmel, gondoskodó igaz gyöngédséggel elfogom a napsugarat, hogy neki adjam és neki feszítem hátamat az ajtónak, ha közeledését érzem a veszélynek.

Odaadom a lelkemet, de követelem az ő lelkét. E nélkül nincs szerelem, unatkozó ember szórakozása az egész. Fel boldogság fél gyönyörűség nem elégít ki, nekem ez nem kell. És inkább ott haragom fájdalom árán is. Az a tomboló, gyönyörűséggel teljes emberi indulat, a mely atráz, minden ideget, hogy boldogságban szinte megszédül az ember: egymást megértő, egymásért égő, vágyakozó két ember szerelmes lelkének őszinte, igaz tiszta összehitekezéséből támad.

Magára hagyottan, mindenkitől elszakadva, egyedül élt a nagy városban, melynek lármája, vásári zaja, búce, véike, hullámainak szennyes áradata az ablaka alatt csapkodott. És aki csak közeledett feléje, mindenkinek tele volt a lelke önzéssel, önmagáért jött.

A nő nagy gyengeségében van valami meghatározható, el-rzékenyítő, ami kell, hogy a férfi irgalmát, könyörületességét, nagy forró szeretetét, jóságát kiváltsa. Nehéz vasbékóba van verve akarata, a lelke, érzése, tette, gondolatai, minden lépése. Csak tisztasága van, hófehér,

sorozni. A mérlegnek vannak egyéb tételei is, amelyek megvilágításra szorulnak. Amikor például a mérleg követel oldalán egy 264 koronás tartozást is felsorol, akkor legalább is furcsa ez a tétel:

Több hitelezők . . . 22,947 k. 27 f.

A város közlekedési bizottságában, ahol a tanács után elsőnek vehették szemügyre a könyvvezetés ezen újszerűt, az az indítvány merült föl, hogy a mérleget kereskedőkből és műszaki férfiakból alakult bizottság vegye felülvizsgálat alá, hasonlítsa össze az üzleti könyvek adataival s a mérleg ezen bizottság ítéletével jusson a közgyűlés elé. Ez a legkevesebb, amit meg kell tenni. Igaz, hogy a mérleget a számvevőség látta; s a számvevőség könyvtudásán nem akarunk foltot ejteni. De ép azért, mert a mérleg-összeállítás mestersége ilyen rugalmas valami, szükséges, hogy a törvényhatóságnak, hogy ugymondjuk: bizalmi férfiak azt izról-izre megvizsgálják s ne csak a mérleg realitását nézzék meg, de állapítsák meg a konzekvenciákat, amelyek az autobus-vállalat üzletének jövőjére nézve a könyvek adataiból kikerülnek.

Egy kétségtelen: a 140 korona 22 fillér „nyereség” — a következő esztendő biztos deficitjét jelenti. Most már benne vagyunk; amíg valami szerencse az autobuszokat a vállunkról le nem veszi, egyebet nem tehetünk, mint a mohamedánus ily esetben: türrük. Eztán csak arról lehet még szó: vajjon akad-e valaki a város házában, aki azt javasolná, hogy új autobuszokat vegyen a város?

A király Budapesten. Bécsből érkezett távirat szerint udvari körökből kiszivárgott a hír, hogy a király májusban két vagy három heti időtartamra Budapestre akar jönni. Ez idő alatt udvari ebédek és fogadások lesznek a várban.

Érintetlen szüzessége, finom, mint az oltárkép, bódító, mint a tömjénfüst. Egyedül ez az övé, de ezt is állandóan el akarják rabolni tőle, folyton harcban áll az élettel, hasztalan védekezik minden erejével, végül mégis csak meglopnak, megfosztják, megrabolják. És ha már másképpen nem megy, meglöbölják követ, ami ellen egyáltalán nem védekezhettek, csunya ragatmakkal, ráfogásokkal a rosszak, a bűnösök, az irigyek, csak hogy feltűnjenek, aranyat ejtsenek ciki-tóan szép fehérségén, nagy tisztaságán.

Olyan különösen furcsa volt előttem az, hogy ez a gyöngy leány egyesegyedül élni tud abban a nagy város lármás zakatolásában. Fészket rak, selymeset, puhát, merész terveket sző, biztos kézzel intézi sorsát és alapozza jövőjét abban a rettenetes hanyódásban, vándorlásban, forrongásban, kegyetlen küzdelemben, amely erős férfiakat sújt le és tapos össze minden nap.

Egy március virággal közeledtem feléje először. Furcsa, de úgy van, hogy míg pénzzel soha sem lehet megvenni egy nő lelkét, a legtöbb önmagától odaadja azt egy szál virágért. A guruló, csillogó arany alacsony, bűnös célzata világos, a virág hódolat kifejezése, piederstára állítja a nőt, felmagasztalja, visszaadni sejteti lelke tisztaságát és ezután vére minden csöppjével vágyakozik a legutolsó leány is. A meghódolás és gyöngédség nyomán rokonszenv, szeretet támad, aki pénzt ad, alkuszik, vásárolni akar és ha egyszer még oly kedves is volt a nő előtt, kiesik a lelkéből, aranyai

A választási liga.

Írta: Reinhart Gyula.

Már ma holnap jubileumát ülhethének annak, hogy a közérdekében, de különösen iparos és kereskedő társaim érdekében igyekeztem egy-egy eszmének híveket szerezni, vagy egy eszme érdekében működni, vagy azt megoldani, s még soha nem állottam olyan nehéz probléma előtt, mint a mostani kereskedők és iparosok választási ligájának megalakítása.

Az a bizonyos ellenszenv, amit a politika iránt érzek onnan származik, mert sajnos tapasztaltam, hogy iparosaink legjava lett áldozata a politikának, s elővigyázóvá tett minden iránt a mi politikával határos.

Ha most mégis erős megfontolás s nem kis belső harc után azok táborába szegődöm, akik a választási liga megalakítását szükségesnek tartják, úgy érzem, hogy bebizonyosodik rajtam a modern szociológusok azon akciója, hogy idő és viszonyok ellenállhatatlanul sodornak magukkal. Amit még tegnap időszerűtlenül az iparosok és kereskedők érdekében károsnak tartottam, azt ma elodázhatatlannak és a legsürgősebben megoldandónak tartok.

Politikus nemzet vagyunk, politizál minden magyar, legyen az szegény vagy gazdag, társadalmi és rangkülönbség nélkül és pedig ezt a politikát kultiválja, mit magas politikának szoktak nevezni s a malom alatt éppen úgy, mint a kávéházban, Bülov és társainak oda kiáltja a megálljt és ne továbbot. Űzi azt a politikát és a közjogi problémák sorozata sokkal jobban érdekli, mint a mindennapi kenyér s talán apagyilkosságra is képes volna, ha kétségbe meri vonni valaki, hogy az 1868. XII. törvények hatodik szakasza utolsó bekezdése második sorában vessző van és nem pontos vessző.

Kossuth Lajos szerint a politika az egzentrál tudománya, ezek a viszonyok és szükségletek kölcsönös értékelése, ez pedig nagyon távol áll attól, mit általában politizálás alatt értünk.

Ha ily értelemben vizsgáljuk, hogy kell-e az iparosnak és kereskedőnek politizálni s ha feltesszük azt a kérdést, vajjon vannak-e Magyarországon az ipar és kereskedelemnek szükségletei, melyek kielégítést nem nyernek, vagy olyanok-e a viszonyok, melyek között az ipar és kereskedelemnek jól megy dolga? Bizony a felhangzó sok panasz az ellenkezőt bizonyítja.

Nincs-e a legsürgősebb eljárásra szükség, nem-e kell mindnyájunkat összefogni azon célból, hogy a viszonyokat kedvezőbbé tegyük és a szükségletek kielégítését kiküzdjük? Azt látjuk, hogy a társadalom minden

hiányoznak ugyan, de magát rajongva szeretni nem fogja többé soha.

De ha egyszer valakinek odaadja a lelkét, az nagyon-nagyon boldog lesz. Csodálatos, de a szerelem annyiféle, ahány a férfi, a nő Minden nőben megvan minden kellék arra, hogy egész lelkével szeressen, de hogy mégis kevés az ilyen tökéletes asszony, annak oka az, hogy ritka az igazi férfi. A tiszta nőnek szüzessége, érintetlensége vonz, tudatlansága azonban eltárazt, örökre lekötni csak a legritkább esetben képes. Szűzes nő szerelmes férfiakat még soha sem tett tönkre, ez a nagy cocottok sajátsága. Minden kedves másként érint, ölel, csókol, innét is, onnét is ragad reá valami, szerelnie változat s, meg-megújuló, fel-feltörő, ezerféle. Tudomány a szerelem is, amelyet tanulni, ismerni kell. Az köt le igazán ezer szállal, aki felkelti összes érzékeit, hogy tomboljon minden csöpp véred és ebben a gyönyörűséggel teli érzékiségben nylik ki teljes pompájában a szerelem.

Ott hervadt, pusztult, fonnadt virágom a meleg, puha, kedves fészek közepén. Minden nap új és új virág, napokon, heteken keresztül és a leány került, fordult köröttem oly közönyös arccal, akár csak férje lettem volna. Lelkem forrósága hűvösen hagyta, észre sem vette és azt sem mutatta, hogy észrevenné napról-napra merészebb kacérkodását egy másik asszonynak, akit bizonyára unalma üzött, kergetett el odahazulról.

osztálya szervezkedik, hogy magának egy falat kenyérrel többet küzdjön ki s ha a kereskedőket és iparosokat csak a politikán keresztül lehet szervezni, úgy ezen uton kell haladni.

Fel kell hogy ismerje önmaga iránti kötelességét, küzdjön a maga igazáért, küzdjön egzisztenciájának biztosításáért.

Öntudatra kell ébredni végre az iparosok és kereskedőknek is, pusztuljon az a politika, mely üres jelszavakkal való játék, mely eddig elválasztott bennünket s lépjen helyébe a jogos igényeinket és egzisztenciális szükségleteinket adó harc.

Ebben nincs ellentét kereskedő és iparos között, egymásra van utalva ezen két társadalmi osztály, mert ipar nélkül nincs kereskedelem s kereskedelem nélkül nem fejlődhet az ipar.

Magyarország iparos állammá készül átalakulni, mert a mezőgazdaság képtelen önmagában kielégíteni az állam azon szükségleteit, melybe egy kulturált állam fentartása kerül. Már pedig iparosok nélkül s az iparra kedvező viszonyok alakítása nélkül ez meg nem történhetik.

Hogy ez az átalakulás teljesen, az iparosok és kereskedők érdekeinek megfelelően történjen, azért kell most tömörülnünk s ezért érkezett el most az ideje annak, hogy megalkossuk az iparosok és kereskedők választási ligáját.

Szükség van erre azért, hogy legyen egy szerv, mely függetlenül minden hatósági és törvény, vagy alapszabályoktól meghatározott keretektől szabadon mozogjon s akár a kormány és hatalom mellett, vagy ha kell, ellene, tisztán az iparosok és kereskedők érdekeinek érvényesülését tekintse feladatának.

Szükség van azért, hogy alakuljon ki egy közgazdasági közvélemény, mely állandóan figyelje meg, hogy helyes uton halad-e az ország az industrializmus felé.

Szükséges azért, hogy legyen egy élő lelkiismeret, mely a parlament vagy kormányhatalom legkisebb eltévelyedésénél megszólal és felemeli intő szavát.

Elengedhetetlen azért, hogy legyen egy hatalmas és erős közvélemény, mely nem engedi a meghátrálást az önálló magyar bank és önálló vámterület megvalósításától, melyek a magyar ipar és kereskedelem egzisztenciális kérdései.

Meg kell csinálni végül azért, hogy megalapozza és előkészítse a közgazdasági párt megalakítását.

Láttuk az adóreformjavaslatnál, hogy mit eredményez, hogy Magyarország iparosai és kereskedői talpra állottak.

Gyűlésre jövünk össze ma délután, nem hívtunk ide csak iparosokat és kereskedőket.

Ez volt a jóság. Ragyogóan szép, a lelke fehér, ez volt róla a vélemény. Fehér, gömbölyű szép teste a bujaság, a kéj, ölelése gyönyörűség, csókjának tüze mámorító.

Mennyivel szebb volt amaz és jobb. Pedig csodálatos módon nem akart jónak látszani, maga költötte rossz hírét saját magának és ügyet sem vetett az emberek megszólására. Csak rövid ideig ismertem és láttam, hogy a szenteskedő jóság a rut és ez a csúnyának, rossznak kikiáltott, törékeny csöppség a szent.

Nagy bizalmatlanságában lett mindenki iránt maliciózus, éles és csipős, máskülönbente volt tisztasággal, érzékeny fehér lelke és végtelen finomsága kicsillogott a tekintetén át. Sokat csalódott lelke azonban tartózkodóvá tette mindenki szemből, irántam is, nem hitt nekem sem és tudatosan elkerült, észrevenni nem akart, figyelmére sem méltatott.

Eközben felkeltette érdeklődésemet ez a másik asszony. Örvendezni kezdtem hirtelen győzelmemnek, de csupán azért, mert sértett hűségomnak jól esett és elégtételére szolgált, hogy a míg ő észre venni sem akar, ime a másik minden gondolata az én meghódításomban merül ki. Látszólag belementem a színlelt barátságba és hevesen kezdettem foglalkozni az asszonynyal. És amikor úgy hitte, hogy elhagyom, amazé leszek, elveszt örökre és nem lát soha többé, utánam futott, átölelte szorosan a nyakamat és csókol, csókol oly erővel, hogy ajkaimon kiserkent a vér.

Mellőztük a hatóságok meghívását a még azon képviselők meghívását is, kik már eddig is sokat tettek érdekünkben, mert minden befolyástól menten, még a látszatát is kerülve annak, mintha valamely párt, vagy személy érdekében vagy ellen lépniék sorompó.

Arad iparosai és kereskedői! Ti hozzátok szólok. Seregszemlét tartunk ma délután három órakor a városháza disztermében. Félre a hideg közönyt, mely minden jó ügy megölője.

Mindnyájan ott legyünk!

Izgalmak a szegyenparagrafus körül.

A képviselőház ülése.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Arad, március 6

Justh Gyula elnök néhány perccel 10 óra után nyitotta meg az ülést, alig 20 képviselő jelenlétében. A kormány részéről az ülés elején csupán Wekerle miniszterelnök volt jelen. Az a néhány honatya, aki az ülés előtt a folyosón összegyűlt, arról a híresztelésről beszélgetett, hogy Lukács László, kit némelyek a jövő miniszterelnökként tippelnek, Bécsbe utazott a királyhoz kihallgatásra. Ugy 11 óra felé szállingóztak a képviselők a Házba, hogy részt vegyenek a déli szünet alatt szokásos folyosói politizáláson.

Az ülés végén érdekes és izgalmas esemény történt. Mint általában az egész ülés folyamán, itt is az ugynevezett szegyenparagrafusról tárgyaltak. A huszonegyedik a szegyenparagrafus. Ez arról szól, hogy ha valamelyik pénzügyi intézet a jegybank mindenkori kamatlábjánál három százalékkal nagyobb percentet szed, *uzsoraért pörbe fogják*. A paragrafus ellen a vidéki pénzügyi intézetek hevesen tiltakoztak. Tiltakozásuknak a Házban már többször Holló Lajos és Rátkay László adtak hangot. Holló Lajos a paragrafus elvetése érdekében adott be javaslatot. A kormány Holló javaslatára ellen szavazott, a többség azonban *elfogadta* Holló határozati javaslatát.

Részletes tudósításunk a következő:

(Napirend előtt.)

Az ülés megnyitása után felolvasták és hitelesítették a múlt ülés jegyzőkönyvét, majd az

Pedig ismeretségünk első napjaiban, hány-szor provokáltam, hogy színt valljon. Dédelgettem, becéztem, ölemben hordottam, ettettem. Ittattam a számból és amikor úgy hittem, hogy már megszokta kedveskedéseimet annyira, hogy nehezebb lesz azt nélkülözni, hirtelen elhagytam és megírtam, hogy sohasem keresem fel többé, mert érzem, hogy nem szeret. Ostobább, nevetségesebb figurát nem tudok a viszont nem szeretett férfinél és éppen ezért elhagyom.

A ki a női lélek érdekesen szép, végtelen finom rejtélyét ismeri, az tudja jól hogy erre a provokálásra okvetlen reagál a női szív. És ha csak kicsit szeretne is lovagját, szeretete megnő abban a pillanathban, amikor lelkének fájdalmas borzongásával azt sejtí, hogy el akarja őt hagyni az, aki hozzá mindig kedves, jó, nemes és becsületes volt. És színt vall, nem engedi elmenni.

Ez a sokszor kipróbált és legtöbbször bevált módszer, nála hatás nélkül maradt. Megkapta levelemet és máris szélnék eresztett, egyetlen szava sem volt hozzám többé.

Ami számunkra holtbizonyos és elvesztésért nem kell reszketnünk soha, még ha oly értékes is volt egykor, lassan megszokottá, unottá válik.

Ismert jól ez a lélektani rejtély és ha naponta is mentem hozzá és tudtam, hogy el nem hagyom, amint köszöntöttem, már is bucsuzkodtam. Ezer mondtott, csinált ürügygyel, kifogással akartam látszólag elhagyni és hogy kértelt. Nem engedett, belem csimpaszkodott, át-

interpellációs könyvet olvasták fel, melybe újabban Szabó István (nagyatádi) a regale kártalanítás ügyében, Farkasházy Zsigmond a Szanin elkobzása ügyében, Surmin György a nagyszerb felségárulás dolgában, ugyancsak ez ügyben Popovics Dusan. Beniczky Ödön a be-raktározási vállalatok visszaélései és végül Bo-zóky Árpád a korona érték szerződés tárgyá-ban jegyezték be interpellációt.

Következett a nyilvános számadásra köte-lezett vállalatok kereseti adójáról szóló javaslat részletes tárgyalásának folytatása.

(A hitelszövetkezetek)

A 21. §-nál Lányi Mór az első szónok. A hitelszövetkezetekről beszél. A tisztességes bá-zison álló hitelszövetkezeteket védelmébe veszi, míg a tisztességtelenekkel szemben követeli a törvénynek drákói szigorral való alkalmazását. Helyesli, hogy az elszaporodását ezen kis in-tézeteknek megnehezítik, azonban kijelenti, hogy nagyon sok, sőt a legtöbb helyen az ilyen pénzügyi intézetek megmentették a népet az uzsorások karmaiból. Leginkább azért szapo-rodtak el ezen intézetek, mert sok nálunk az állás nélküli ember, akik kénytelenek grundolni, hogy kenyérhez jussanak. Ez a szociális baj volt egyik kuforrása a hitelszövetkezetek elsza-porodásának. Kénytelen védelmébe venni ezen kis intézeteket a javaslat intézkedésével szem-ben, mely azt akarja, hogy az a pénzügyi inté-zet, mely a mindenkori jegybank kamatlábján felül 3 % -al több kamatot szed, nagyobb adót fizes-sen. Ez nem igazság, mert egyrészt uzsorára esábit, másrészt nagy méltatlanság esik rajtuk. Az állam a legszegényebb néposztállyal szem-ben ékszerre adott kölcsönök után 15 száza-lék kamatot szed azon indoklással, hogy neki adminisztrációs költségei vannak. Hát azt hiszi az állam, hogy annak a kis következet-nek, mely 20—50 koronás váltókat kezel, nin-csenek adminisztrációs költségei? Ellenzi az adó megterhelést. Kijelenti, hogy ezek a kis in-tézetek eddig nem függtek egy kormánytól sem, ha e javaslat törvényerőre emelkedik, akkor ezek mind függő helyzetbe kerülnek a kormányhoz, ami — jöhet olyan idő is — nagyon súlyos állapotokat teremthet. Csatlakozik Holló javaslatához és törölni kéri a szakaszt.

(A pénzügyi intézetek.)

Bernát István: Polemizál Lányival és Hol-lóval. Kijelenti, hogy a vidéki kisintézetek akcióját Budapestről központi kézből intézik. A pénzügyi intézetek egyrésze a betétekhez arányítva, nevetségesen kis tőkével bír. Nálunk némelyek a pénzt mint öncélt becsülik. Ez tévedés. A tőkének a nemzeti érdekek szolgálatába kell állania. (Helyeslés.) Ekkor megérdemli a be-esülést. A szóban forgó szakaszt ő és párt-

felei örömmel üdvözlük, mert ez törvényileg fogja keresztül vinni a vidéki pénzügyi intézetek évek óta sóvárgott reformját. (Helyeslés.) Saj-nálja, hogy Kelemen Samu nincs jelen, mert az ő vármegyéjében működő, sőt általa véde-lembe vett bankokkal akarja illusztrálni, hogy milyen egészségtelen alapokon működnek ezek. A Ház nagy derűtsége közben olvassa fel, hogy milyenféle címeken szednek ki pénzt a hitelkőrök zsebéből ezek a pénzügyi intézetek.

Reméli, hogy e szakasz segít a meglévő bajokon s ezért ehhez hozzájárul.

Hajdu Frigyes: A szakaszt nem fogadja el mert noha helyesli, ha az uzsora minden létező faját üldözi, mindazonáltal nem helyesli, hogy egy adóreformmal kapcsolatban egyetlen para-grafusban intézkedjen tisztességtelen és tiszt-séges pénzügyi intézetekről. Módosítást ajánl, amely-ben az uzsora kamatlábján újabb megállapítását és a szakasz stiláris módosítását ajánlja.

Simonyi-Semadam Sándor: Védi a szakaszt, amelynek nem az az intenciója, hogy a becsü-letes pénzügyi intézeteket is megbélyegezze. Hiszen a tisztességtelen ügyvédek megbélyegzésére is hoznak törvényt, ezért csak nem lehet azt mondani, hogy a tisztességes ügyvédek ezért sérelem érte. Ilyen okoskodással semmilyen gazemberséget sem lehetne megbélyegezni, mert mindig akadhat valaki, aki sértőnek fogja találni, hogy az ő cselekedeteit törvény ellen-őrizz. (Igaz! Ugy van!) A pénzügyi intézetek nagy-része szem elől téveszt bizonyos, természetes bankügyi elveket. Nálunk éveken át szednek egyenlő magas kamatokat a járadékkölcsönök után, holott a világ bármely intézetében az ilyen kölcsönök kamatai, az idő növekedésével folytonosan csökkennek. Ehhez hasonló, termé-szetes intézkedést nálunk is be kellene vezetni. (Helyeslés.) Megállapítható, hogy ez a szakasz tényleg megköti némileg a vidéki kölcsönök le-bonyolítását. Ép ezért módosítást ad be, amely-ben a mindenkori kamatlábján felül ne 3, ha-nem 4% percentet szedhessenek a vidéki ban-kok. Erre szükség van, mert közismert, hogy a vidéki hitel átlagban drágább, mint a fővá-rosi. (Élénk helyeslés.)

(Polónyi és az uzsora.)

Polónyi Géza: Azt hiszi, hogy ennek a szakasznak vagy egyáltalán nem lesz hatása a gyakorlati életben, vagy pedig éppen ellen-tétes eredménye lesz, mint amit kontemp-láltak. A vidék bankjainak egy része tényleg uzsora ügyleteket köt. Lehetetlenség és a kodifi-kált törvények szellemével ellentétes, hogy egy adótörvény keretein belül akarnak az uzsorá-val végezni. Külön törvényben kell elbánni az uzsorával. Rámutat arra, hogy a magyaror-szági mozgó tőke ellenséges indulatu a magyar törekvésekkel szemben.

Kiáltások a közepől: Ez nem áll!

Polónyi Géza: Az uzsorával azért is nehéz a küzdelem, mert a titokzatosság és rejtettség köpenyegébe burkolódik. Mit segít hát itt egy csenevész adószakasz? Amikor a legdrágább lesz a pénz, akkor nem fog a tisztességes bank pénzt adhatni, mert nem akar az uzsora paragrafus rendelkezéseibe esni. Így hát ez a szakasz egyszerűen a titkos uzsora karnai közé fogja hajtani a pénzügyi szükségben lévő embereket. Az állam alkot egy szakaszt, amellyel ok nélkül megdrágítja a pénzt, amire azután na-gyobb adót vet ki. Ugy vagyunk ezzel, mint amikor az állam tiltja a részegséget, de bérbe adja a fogyasztási adókat, mintha mondani akarná: „Fiaim, csak igyatok! mentől többet isztok, annál jobban megy az államüzlete. Mi hát ez más, minthogy az állam osztozik az általa tiltott bűncselekményekből befolyó hasznon. Ez ellenkezik a jogetikával. (Helyeslés.) Az állam bünpártolást követ el és felolvassa a büntető tör-vénykönyvet, amely több havi fogházat vet ki a bünpártolóra. Az államot hát le fogja csukni a büntető állam, bünpártolás vétségéért. (De-rűtség.) Mivel meggyőződése szerint ez a sza-kasz egyáltalán nem segít a meglévő bajokon, azt el nem fogadja. (Helyeslés.)

Elnök tíz pere szünetet ad.

(Wekerle beszéde.)

Szünet után.

Wekerle Sándor miniszterelnök nem akarja pártkérdésnek tekinteni a szakasz eldöntését, mint Polónyi tette. Teljesen a Ház elfogulat-lan belátására bizza a szakasz elvetését vagy elfogadását. A szakaszban foglalt 3 % -os ha-

tárt alacsonyoknak találja és ezért hozzájárul a Simonyi Semadam Sándor ajánlotta 4%-os határhoz. A magyar közgazdasági élet legnagyobb betegségét azokban a sűrűn felbujló apró és kétértelmű pénzügyi intézetekben látja, melyeket nem a közérdek, hanem a káros magánérdek hívott életre. Ezekkel szemben orvosláshoz kell nyulni és ezt célozza a szakasz intenciója. Hiszi, hogy annak életbelépése esetén kisebb, egészségesebb százalékkal fognak dolgozni a kisebb és a nagyobb pénzügyi intézetek is. Furesa dolog, hogy Polónyi morált követel és a javaslat törekvését, mely épp erre irányul, immorálisnak minősíti.

Rátkay László: Nem szabad így kiforgatni egy álláspontot. (Nagy zaj.)

Wekerle Sándor: En nem vonom kétségbe képviselő ur etikai álláspontját, de a magamét sem engedem kétségbe vonni. Nagyon örül különben, hogy Polónyi ezeket az elveket nem igazságügyminiszter korában hangoztatta. Jó eredményeket vár a szakasztól és kéri annak elfogadását.

Polónyi Géza félreértett szavait igazítja helyre, majd **Nagy Ferenc** csatlakozik Holló indítványához.

— Szavazzon — ugymond — mindenki meggyőződése szerint.

Förster Ottó: Mindenki a maga bankja szerint!

(Szavazás — meglepetéssel.)

Elnök szavazásra bocsátja a kérdést. A függetlenségi-párt Holló indítványa mellett, az alkotmánypárt, a néppárt és a kormány az eredeti javaslat mellett szavaznak. A szavazás eredménye az lett, hogy 71 szavazattal 66-al szemben Holló indítványát fogadták el.

Felkiáltások a néppárton: Eljen az uzsora!

A Ház ezután a 32. szakaszig letárgyalta a javaslatot. **Farkasházy** kérte interpellációjának elhalasztását, mire az ülés véget ért.

György trónörökös millió életbiztosítása.

Visszautasítás a budapesti intézeteknél.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Arad, március 6.

Az az esemény, amelyről itt beszámolunk, azt bizonyítja, hogy a szerbek nem annyira magyar vére, mint inkább magyar pénzre áhítoznak. Ha nem tudnak szép szerével, természetesen eszközökkel magyar pénzhez jutni, akkor raffineriával próbálnak szerezni. Bizonyítja ezt az is, hogy György trónörökös, aki legjobban lármázik ellenünk és úgy mutatja, mintha minden nap magyar huszár, husából készült paprikást szeretne fröstökölni, most több magyar pénzügyintézetnél egy millió koronás életbiztosítást akart csinálni, ez azonban nem sikerült neki, mert Magyarországon úgy gondolkoznak, hogy a király urfi élete nem ér egy milliót, különösen a mostani háborús világban.

Az *Első Magyar Életbiztosító Társaság*-nál nem titkolják György herceg különös próbálkozását.

Három, elég jó megjelenésű ur is volt nálam — mondta az intézet igazgatója — hogy fogadjam el György ajánlatát, amely egy millió koronás életbiztosításra vonatkozott. Mi már pénzügyi szempontból se fogadhattuk el az ajánlatot, de különben hazafias érzésünk is ellentmondott az üzlet megkötésének. Nem hiszem, hogy akadna szolid biztosító társaság, amely elfogadná az ajánlatot. Éppen olyan ez, mintha egy puskaporos hordóra, amelybe égő kanócot helyeztek, biztosítást kötnénk.

Györgyék azután a *Katonai biztosító intézet*hez fordultak, mert a trónörökös mellékesen katonatiszt is. Itt **Reiner Béla** igazgató a következőképen nyilatkozott egy újságírónak az üzlet-ről.

— Mi már csak azért se köthetjük meg ezt a biztosítást, mert nálunk csak 10000 koroná erejéig lehet biztosítani. De talán másutt ki tudom eszközölni a biztosítás megkötését. Egy ismert magyar magnás megkérte **Hermann Lajos** budapesti ügyvédet, hogy járjon közbe nálam ez ügyben. En azt mondtam, ha valaki jót áll, hogy a részleteket pontosan megkapja az intézet, akkor valahol megtudom csinálni, most várjuk a belgrádi orvosok bizonyítványát, amelynek alapján talán lehetséges lesz valahol az üzletkötés.

A katolikus szövetség felolvasásai.

A második nap.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, március 6.

Az országos katolikus szövetség ma tartotta tegnap megnyitott társadalmi tanfolyamának második felolvasó estélyét. A mai programnak egyik érdekes pontja lett volna **Giesswein Sándor** dr. országgyűlési képviselőnek felolvasása, amely azonban **Giesswein** elfoglaltsága miatt elmaradt.

Szeberényi Lőrinc minorita lelkész volt a mai est első szónoka. A vallás és a szociális kérdés egymáshoz való viszonyait fejtegette. Ismertette először a szocializmus materialista világfelfogását, mely örökké létezőnek csak az anyagot ismeri el és a szellemi működést sem tartja egyébként, mint az anyag legnemesebb produktumának. Ez a felfogás azonban szerintem nem állja meg a modern tudomány kritikáját. Idézi a szocialista íróknak a vallásról szóló nézeteit. A szocialista párt hivatalos programjában magánügynek deklarálja a vallást, a gyakorlatban azonban heves és sokszor durva vallásellenes propagandát űz. Azt állítja, hogy a legrégibb népek pogányok voltak, holott az őskori emlékek azt bizonyítják, hogy az őskori emberek is vallásosak, sőt leginkább egy-istenimádók voltak. Az emberi ész sohasem elégedett meg a pusztán földi dolgokkal, az anyagsággal, hanem mindig magasabbra törekedett. A szocialisták egoizmusa helyébe a hitet, az altruizmust kell hirdetni és ha rövid időre uralomra is fog jutni a materializmus elve, az igazi boldogságot csak a hazaszeretet és a hit győzelme fogja meghozni.

A zajosan megtapsolt beszéd után **Bajthay Mihály** dr. jószágigazgatósági fogalmazó tartott előadást a város és falu címen. Az ipar fejlődése — ugymond — létrehozta a nagyvárosi berendezkedést, a városi központokban való agglomerálódást. A városi és falusi élet erősen különbözik egymástól és a különbség elsősorban a mezőgazdasági és az ipari termelés különbözőségétől ered. Kifejtette ezután a kétféle társadalom tulajdonságait, melyek elentéessége a családi életben és az erkölcsi felfogásban is megnyilvánul és a falusi élet lelkes rajzával fejezte be beszédét.

Szentiványi Károly, az országos katolikus központ vezérigazgatója a kisipar helyzetének fejtegetésével kezdte beszédét. A gyáripár — ugymond — nem a kisipart, hanem csak a mai kisiparost tette tönkre. A kisiparnak tere, igen nagy és szép tere van a gyár mellett is, csak magukat a kisiparosokat kell izlésre, tudásra nevelni. Az iparművészettel milliókat keres a külföld, mert ott nevelik, tanítják, képezik a kisiparost. Sorra veszi az egyes iparágakat és széleskörű tudással, népszerű, világos fejtegetéssel mutatja ki mindenütt a kisipar hivatását. A kisipart nem a mai gyengeségben kell megvédeni, hanem erőssé kell tenni. Ez pedig csak a lelkes, buzgó tanítás, nevelés útján érhető el. Az iparvédelem eszközei lennének még a gyáripár decentralizációja, a természeti erők helyes elosztása és kihasználása stb. A művészi jelleget csak a kéz adhatja meg az iparterméknek, a nemzeti jelleget is csak ez domboríthatja ki igazán. A kisipar boldogulása a magyar nép nagy rétegének boldogulását jelenti. Ezt a boldogulást csak a hit és a munka útján érhetjük el.

A közönség, mely ma is elég szép számban jelent meg az Ipartestület nagytermében, lelkesen és hosszan megtapsolta a temperamentumos, nagytudású előadót.

A pesti színházak tájékaról.

— Fővárosi levél. —

A *Táncos huszár*ok nagy sikere hetekig pihentette a Király-színház igazgatóját és rendezőjét. Most, hogy a magyar operett diadala elérte tetőfokát, buzgón készülnek egy bécsi operettre. Az *elvárt asszony*-ra, amelynek muzsikáját **Fall Leó**, a dollárkirálynő hírneves zeneszerzője írta. A darabban két nagy női szerep van. Az egyiket **Medgyaszay Vilma**nak, a másikat **Pálmai Ilkának** osztották ki. Érdekes, hogy **Medgyaszay**nak ez lesz az első táncos szerepe, amiből azt jósolgtják a jóbarátai, — ezt a szót színházi értelemben kell venni — hogy az operett emiatt fog megbukni. A különben rendkívül talentumos színészno ugyanis a táncnak nem mestere, sőt minden jó renoiméja kockán forog a nézőtérn, ha táncba kezd.

Mások már előre **Pálmai Ilkát** okolják a darab várható bukásáért. A művészno egy husz éves kékottot fog játszani, amihez valószínűleg úgy jutott, hogy nemrég snájdigul játszott el egy huszárfohadnaggyal nevezetes vasuti kalandját, amely a közönség előtt egészen, sőt rohamosan megfiatalította. A Király-színház kullisszi mögött és különösen az öltözőkben nem tudják elképzelni, miképpen fogja **Pálmai Ilka** a huszáres demimonde illuzióját kelteni s most nagy propagandát csinálnak annak a tervnek, hogy a két női szerepet jó lenne még idején feleserélni. Ami már azért is könnyen mehetne, mert **Pálmai Ilka** táncban még mindig nagyon fiatal.

Beöthy másik színházában, a *Magyar Színházban* érdekes premier volt tegnap este. **Földes Imrének** „Hivatalnok urak” című drámáját adták elő s a darabnak szép sikere volt. Érdekes, hogyan jutott a szerző a színmű gondolatához.

A *Berger-kávéházban*, ahová a Király- és Magyar-színház emberei járnak, évek óta külön mulatság **Rátkay Márton**, a kiváló fiatal színész, aki meglepő kitartással utánozza a „Roth bácsit.” Ez a Roth bácsi már meghalt, de amíg élt, Budapestnek egyik kedves specialitása volt. Olyan eredetien beszélt, gesztikulált és gondolkodott, hogy csak szegény **Konti József** tudott versenyezni vele. Ma pedig legfőlebb **Donáth Gyula**, a bohém-szobrász. **Földes Imrének** nagyon megtetszett a Roth bácsi sajtósárgos argotja és a társasággal együtt kitünően mulatott **Rátkay Márton** élethű paródiáján.

— Egyszer írok neked egy ilyen szerepet, — mondogatta halálból **Rátkay**nak.

Igy született meg néhány hónap múlva a gombhoz a kabát, Roth bácsihoz a *Hivatalnok urak*. **Rátkay** magát Roth bácsit játsza, ezen a néven, az ő dialektusával és modorával. Akik az újdonságnak ezt az intimitását ismerik, kétszeresen mulatnak a kitünő figurán, amely amellet a közönségnek is elsőrangú szórakozás.

A *Berlinben* élő magyar író, **Biró Lajos**, akit ma a legkiválóbb novellisták között emlegetnek, három egyfelvonásos darabot írt a Magyar-Színház számára. A rendkívül érdekes, friss meséjű és fordulatos cselekményű apróságokat *Családi tűzhely* címen színpadi trilógiába foglalta és úgy volt, hogy már az idén bemutatja **Beöthy László** társulata. Most azon-

ban maga a szerző kérte az igazgatót, hogy a premiért halassza el a jövő őszre, mert az idei tavaszt nem találja alkalmasnak. Akik ismerik Bíró darabjait, igen jelentékeny sikert jósolnak. A szerző nem apró problémákon rágódik, hanem az eleven életből kiszakított originális és lüktető jeleneteket vitt a színpadra.

Tudvalevő, hogy a nagy női kalapok még mindig nem járatták le azt a rossz szokást, hogy orfeumokban letennének róla a hölgyek. Estéről-estére a legmulatságosabb, de olykor tragikusan végződő összeütközéseket provokálják a tollas, tornyos, méternyi széles kalapóriások. A napokban történt a *Fővárosi Orfeumban*, hogy egy fiatalember a földszinten majd kifordította a nyakát, mert nem látott az előtte libegő, jobbra-balra hajló kalaptól. Udvariasan megkérte a kalap alatt szórakozó hölgyet:

— Kérem, kegyeskedjék levenni a kalapját.

Önagysága azonban meg se moccant. Az ifju nem vesztette el a bátorságát s újra megszólalt:

— Kérem nagysád, én hat koronát fizettem a jegyemért de nem azért, hogy a kegyed kalapját lássam.

A hölgy most visszafordult, végigmért a fiatalembert és pompadouri méltósággal mondta:

— En pedig nem azért fizettem hetvenhat koronát a kalapomért, hogy senkise lássa.

Dal a Szaninról.

Azt se tudták: ember, állat,
Lány, vagy asszony, férfi, gyermek,
Azt se tudták: pénz-e, posztó,
Azt se tudták: mi fán termett
Csodabogár a Szanin?

Azt se tudták, hová tegyék,
Ki ő s merre van hazája,
Ki az ördög is törődik
Mint mi — ilyen harci lázba
Hogy mi is az a Szanin?

... És egyszerre nagy vihar kél,
Pattog a t. Házba' Kmety,
És nagy búban, honfi szívvel
Dérrel-durrall elkesergi,
Hogy — olyan könyv a Szanin...

És azóta Pesten, itten,
Kakarón vagy Bokszege-Beélbe
Vacsoránál vacsoráznak
S ebédelnek minden délbe
Egy-egy elkobzott Szanint.

S Kárpátoktól Adriáig
Szanin után szimatolnak,
Szanint néznek, azt keresnek
S azt nevezik csak boldognak
A ki bir már — egy: Szanint.

Dolleschall és Kmety uram!
Egy kérdése vón e dalnak:
Miért nem szeretik önök
Igy a magyar irodalmat,
Miért épen — a Szanint?!

Szilánk.

SPORT.

+ Az Aradi Athletikai Club ma délnélőtt 11 órakor tartja X-ik évi rendes közgyűlését, a Fehér Kereszt szálloda győmánt termében. — Bejárat a Deák Ferenc-utca felől.

TÜZIMÁDÓK.

— *Forradalmi kép 4 színtéren. Irtá: Gallovich Károly. Ingusz I. és Fia kiadása. Ára 3 korona.* —

Erdemes lenne valaminek utána bön-gészni az írók életrajzában. Irt-e valaha szónok jó darabot? A nagy példák ellenmondanak ennek a kérdésnek. Shakespeare, Madách, Katona Imre ismeretlenek abban a tulajdonságukban, mintha szép beszédek tudtak volna tartani. Demosthenes, Cicero, Mirabeau, Apponyi és Bokányi Dezső viszont ha irtak is drámát, azt bizonyára a legnagyobb titoktartás mellett csinálták és amit irtak, kétségtelenül rossz volt. S az a bizonyosság, hogy a szónokok nem irtak jó drámákat, az a törvény, hogy nem írhatnak ilyeneket, mert az ő ünneplő beszédük nem való a dráma nyelvűl, amelynek hétköznapi, való életet kell színesíteni, — ez úgy látszik okát adja annak, hogy a szocializmusnak még nincs meg a maga színműírója. Még Bernhard Shaw is gyöngé lenne; a magyar kísérletezők közül pedig Garami Ernő darabja a Vigszínházban megbukott. Ormos Edének egy csenevész kísérlete az aradi színpadon nyoszörögte el rövid életét.

Ez nem azt jelenti, hogy a szocializmus egy szónokló valami, amelynek sehol másutt talaja nincs, mint a magános emberek dobo-góin: a népgyűléseken, a parlamentben és egyéb gyűlekezetekben. Nem: a szocializmus nem a tudomány. Hanem maga az élet, annak minden megnyilvánulásában. Nemcsak ott, ahol a töke és a munka rokonságban áll egymással, hanem mindenütt, ahol a jogtalan jogot kér attól, aki azt szerinte bitorolja. S ezen a réven nemcsak Ibsen és Hauptmann Gerhard tekinthetők a szocializmus színműíróinak, hanem igen sokan. Molnár Ferenc bizonyosan és még Herczeg Ferenc is egy kicsikét. Csak ép azok nem tudnak szocialista-drámát írni, akiket szocialista-íróknak ismer a világ. A szocializmusnak fegyverei közül ma első helyen áll a szónoklat és a tanítás. — S ez a kettő annyira általános-sá és rendszerre vált, hogy a szocialista darabokban — bizonyára a jobb és egyéb szándék ellenére, — sincs egyéb szónoklatnál és az osztályharc elméleteinek tanításainál. Párbeszédek, a minőt Jászai Oszkár is irt a szocializmusról, ismeret-bővítésre; csak hogy ő nem nevezte el drámának. A publikum pedig nem azért vagy mondjuk: nemcsak azért — idegenkedik ettől a tanítástól és szónoklástól, mert ő is ahhoz a a bourgeoisie-hoz tartozik, a melyet a kemény szavak döngetnek, s mert annak tanai, különösen első hallásra, kellemetlenül zúgnak a fülébe. Hanem azért is, s ezt joggal teszi: mert elvárja, hogy ne szónoklatok és oktatások, hanem az események és a karakterek beszéljenek arról, a mit a színdarab kifejezni akar.

Ennyi bandázs után, a mennyi a bevezetésben összezsomósodott, aligha következhetnék egyéb, mint egy hatalmas mellvágás: a megállapítás, hogy a Gallovich Károly darabja, a *Tüzipadók*, szintén nem jó darab. Nem: a *Tüzipadók* nem érdemli meg ezt az ítéletet. A bevezetés azt indokolja meg: a *Tüzipadók* szintén nem olyan darab, amely a drámai hatást meg tudná szerezni, biztosítani. A drámának — akármennyire is iránydarab az, — első sorban és mindenképp főlött ezt kell megfognia. Franciaországban egymásra csattannak a klerikális és filohéber darabok; mindenikből kizúg a tendencia, de mindeniknek vannak színi erősségei, jelenei, dialogusai, coupjai. Gallovich Károly azt írta darabja címe alá: „Forradalmi kép négy színtéren.” Lehet, hogy ezzel az író jelenti be, hogy tisztelteti a dráma törvényeit. Ehhez joga van — e hét szombatjáig. Akkor lesz a „forradalmi kép” premiérje, s mihelyt ez a színpadra jut, mindjárt köteles azzal számot vetni, hogy a közönségnek tetszik-e, — akár kép az, akár dráma.

De értékei, komoly értékei vannak a darabnak, a melyek érvényesülnek az olvasás

alatt és bizonyára nem vesznek el az előadás közvetlenségében. A társadalom két küzdő osztályának szembeállítás, az alakoknak, ha tulzott, ha erősen aláfestett, de mégis érdekes színesítése, néhány szép, forróan lüktető jelenet, s végül sok, igazán szép mondat: mindez több annál, mint a mennyivel az első komoly színpadi kísérlet beérheti.

A mese, — ez a nagy ambíciót hirdető, minden részben új csapásra törő darabnak egyik, s alighanem a legsúlyosabb hibája. Mesének megjárna, s az idegeket eléggé lekötne; de ide, a *tüzipadók* maglyájának közelébe azért nem való, mert ugyyszólván semmi kapcsolata sincs a dráma irányával, minden szavából kiáradó tendenciával. Egy tehetségóriás az egyik hőse, az új, forradalmi irány festője, a kit a társadalom kizsarat, de őt a nyomorba, a züllésbe rugja, s végül gyilkossá teszi. Egy munkás, a „tüzipadók” egyike veszi kezébe a sorsát: menti meg a törvény és a társadalom karmai elől, s adja vissza a megújulásnak, a ki viszont ezzel köszönti a munkásokat, a forrongókat: „A tiétek az életem!”

Kell-e gyilkolni a művészet fejedelmének, ha a társadalom, a hatalmukat és hazug dicsőségüket feltők e nyomják, megrabolják. A Reszkolnyikov gyilkolása szinte természetes, pedig az bűnhődést von maga után: ez abszurdum, pedig a szerző szinte glorifikálja. A ki egy jogaszi fogással — ez történik az utolsó felvonásban — a gyilkost megmenti az elítéltetéstől, még ha arra a gyilkosra szüksége van a vilagnak: társadalom-átalakító munkát végez az?

Hiba az is, bár a cél igazolja, hogy az egyik oldalon, a burzsoa világban csupa sötét, hitvány alak van — képtelvaj festő, uzsorás özvegy, streber vizsgálóbíró, intrikus pap és üresfejű ujságírók, a — másik oldalon, a *tüzipadók* között csupa nemes, derék, becsületes alak. Jókai óta nem szoktak így csupa ördögöt és csupa angyalt szerepeltetni, — de iránydarabtól nem lehet várni, hogy objektív. De az már a maga szempontjából is botlás, hogy az alakok nem jelenetek tipust, s nem azoknak a bűnösöknek személyesítőit jelentik, amelyek ellen a *tüzipadók* csóvát visznek. A festő, aki a jelennek művészetét képviseli a darabban: képtelvaj; ez csak egy személy, de nem fogja be a maga személyében a régi művészetet, amely mégsem áll csupa szarkakból. És így tovább, — majd minden személyig.

A színpadi érvényesülés legnagyobb akadály a nyelv lesz. Tartalommal bíró, gonddal épített beszéd ez, amely azonban ép ezért nehézkes, vergődő. Lehetetlen, hogy valaki, még a legműveltebb intellektuel, egyszerű társalgás közben így nyilatkozzék: — Csakis a kancsal tapasztalások sunyi értékvetője kanyarog belé a nyers önzésnek ilyen hitvány és elvakult bölcsességébe.

Ennek a mondatnak értelme belefulad a jelzőibe. És ilyen szertelenül sok van a darabban, — amint az egyéb szocialista daraboknak is sokban az ilyen kiáltvány stílus siettet a halálát.

„Minden jog a szerzőé.” Ez van a könyv második oldalán, bizonyára csak a s okas kedvéért. Az övé: az a jog, hogy a polgári közönség elé az ő erkölcsének és fellegasának gunyját és lebecsülését vigye; a jog, amely az irány kedvéért a drámai formák, szabályokon, sőt a valószínűség törvényein is tulleszi magát; a jog, hogy a hétköznapi nyelv helyett a menydörgést vigye a párbeszédekbe. De egy jog nem: a tetszés. Ez a közönség joga, s ezért bizonytalan a darab sikere.

Minden hibáival és fogyatékságaival is többet ér és többet jelent ez a darab, mint egy sikerült operett-librettó. Kasszadarabnak bizonyára nem álmodta a szerzője, de siker-kert láthat és élvezhet belőle azzal, hogy a közönség komolyan foglalkozik vele s föl-ismeri egy erősebb fiatal íróknak új irányon, új eszmékért írott, komoly munkáját.

F. R.

VIDÁMSÁGOK a t. Ház folyosóján.

*

(Budapesti munkatársunktól.) A képviselőház folyosóján a bankkérdésen, kormányválságon és szerb konfliktuson kívül Arcibasev regényéről, a Szaninról esett különösen sok szó ma. *Andrássy Gyula* köré csoportosult balpártiak szelvényében-hosszában tárgyalták a nagy irodalmi vitát provokáló orosz regényt. A belügyminiszter nyíltan megmondta:

— Sulyos precedensekre adhatna alkalmat az elkobzás, másodsorban pedig nem inyesiklandozásra íródott ez a könyv, művész ember művészi munkája. A művész szabadságánál csupán az izlés szab határt.

— Izlés, izlés, hát az erkölcs, a jó tiszta erkölcs hol marad. Ez a könyv megmetyelezi az ifjúságot, de még az öregeket is képes letériteni a tisztességes gondolkodás és helyes életberendezkedés útjáról. — agitált erősen egy odatévedt néppárti vezér. Indexre vele, tűzbe vele, vérpírtó gazságok sorozata az egész szemita üzérkedésre íródott. Tízet egy ellen, hogy zsidó irta.

Erre természetesen óriási hahota támadt. A képviselők jobbra-bakra dőltek a nevetéstől. *Andrássy* kacagott legjobban.

— Hát mond csak kérlek, mi háborított fel ennyire, melyik részét tartod átitatva minden gazságtól — fordult azután a puskaporozó felé.

— Melyik részét, melyik... részét dádógott a képviselő.

— No, no halljuk. — kíváncsiskodtak a többiek is.

Az antiszemita honatya kékült, zöldült, majd sápadtan dadogta:

— Hát kérlek alásan én... én nem tudok felelni... mert a könyvet... még — nem olvastam.

Ezen az apróságon vigadtak javában egy kis negyvennyolcas csoportban, amikor megszólalt *Kélemen Samu*.

— Ha már kedvetek van nevetni ebben a válságos időben, hallgassátok meg az én esetemet.

— Halljuk, halljuk!

— Ugy két héttel ezelőtt odahaza voltam. Épen a függetlenségi körbe készültem egy délután, amikor beállított hozzám az egyik szomszédom, *Ókrós András* mészáros.

— Jónapot kívánok Nagyságos Uram! — köszöntött alázattal.

— Adjon isten szomszéd-ur, mi járatban van?

— Tanácsért jöttem, alásan kérem,

— No ha csak az kell, jó helyen jár.

Itt azután nagy bőbeszédűséggel elmondta a szomszéd, hogy tegnap egy kutya megette a borkajátóba kiakasztott egyik bornyut. Azt jött tudakolni, behajtható-e a bornyu ára a kutya gazdáján.

— Már hogyan lehetne behajtani, mondtam én, a kérdés az, tudja-e, hogy kié a kutya.

— Már hogyan tudnám, mikor tudom.

— Akkor írjon alá egy meghatalmazást, mondja meg a kutya gazdájának nevét, a többit bizza rám.

— Kérem alásan, oda is bizom a többit, de hát meghatalmazást mégsem írok alá, mert a Nagyságos ur kutya erre ette meg a bornyumat. Ötven pengő a károm, vágta azután hetykén a szemembe. A nagyságos ur mondta, a nagyságos ur fizesse is meg.

Ránéztem a ravasz szomszédra, azután a tárcámhoz nyultam, kivettem belőle száz koronát s szó nélkül oda adtam.

Másnap azután a következő levelet küldtem a furfangos mészárosnak:

„Felszólítom, hogy a tegnapi tanácskozáért, ügyvédi értekezés címén 120 koronát, felszólító

levél díja fejében 2 kor. 16, fillért haladéktalanul fizessen meg, mert ellenkező esetben a peres eljárást folyamatba teszem.”

Rias.

Apasági kereset egy püspök ellen.

Elítélt zsarolók.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Arad, március 6.

A nagyváradai törvényszék ritka érdekes bűnpörben tartotta meg ma a főtárgyalást. Két nő ül a vádlottak padján: egy anya és fiatal lánya, akik ellen a vád, hogy az szemérmetlen követeléssel megakarták zsarolni a nagyváradai egyház egyik főpapját, *Fetser Antal* felszentelt püspököt.

Az esetet annak idején ismertették a lapok. Egy *Pázmány Mariska* nevű tizenhét éves lány egy esztendővel ezelőtt *Rozvány Jenő* dr. ügyvéd útján *apasági kereset*et indított a nagyváradai járásbírósnál *Fetser Antal* püspök ellen, akitől 200 korona havi gyermektartási díjat követelt. A püspököt a legnagyobb mértékben meglepte a lány fellépése, annál inkább, mert *Pázmány Mariska* az édes anyjával, özv. *Pázmány Lajosnéval* együtt a püspöki ház szegényei közé tartozott. A tárgyaláson a lány azt erősítette, hogy benső viszonya volt a főpappal, aki felháborodva tagadta a lány állításait s esküvel erősítette meg a vallomását.

A járásbíróság ennél fogva elutasította a keresetével a leányt, mire *Fetser Antal* püspök *Pázmány Mariska* és az anyja ellen bűnvádi feljelentést tett a kir. ügyészségnél zsarolás miatt. A vizsgálat hónapok óta folyt a pörben s a törvényszék ma tartotta meg a főtárgyalást, a melyen a püspök személyesen megjelent.

A tárgyaláson *Csulyok Béla* elnökölt s a vádhatóságot *Szolnok Jenő* kir. ügyész képviselte.

A felek kívánságára az elnök zárt tárgyalást rendelt el. A tárgyalás kezdetén kihallgatták *Pázmány Mariskát*, aki tanukkal akarta igazolni, hogy a püspök nagyon jó volt hozzá, s többször vendégül látta házában, aminek következményei lettek. Ugyanily értelemben tett vallomást *Pázmány Lajosné* is, aki ugy látszik maga eszelte ki és dolgozta ki az egész manővert a püspök ellen.

Fetser Antal kihallgatása alkalmával me-reven visszautasította a vádlottak ráfogását. Kijelentette, hogy soha a leánnyal nem is beszélt. Leveleket produkált, amelyekkel bizonyítani igyekezett a tervszerű zsarolást.

A bíróság huszonhárom tanut hallgatott ki a pörben. A tanuk — nagyrészt a háztartás alkalmazottai — megdöntötték vallomásukkal a vádlottak állításait s azt igazolták, hogy a püspök sohasem találkozott a leánnyal s *Pázmányék*at, mint a ház szegényeit segítette.

A vádlott leány védője a tanuvallomások után arra kérte a bíróságot, rendelje el *Pázmány Mariska* elmebeli állapotának megvizsgálását. A bíróság visszavonult s hosszas tanácskozás után a védő kérelmét mellőzte.

A bíróság ezután megállapította a bizonyítási eljárás folyamán, hogy a leány a püspökkel viszonyt soha sem folytathatott. Ennek alapján a bíróság meghozta az ítéletet, amelylyel özv. *Pázmány Lajosné*t zsarolás- és rágalmozás vétségéért hat-havi, *Pázmány Mariskát* pedig zsarolás vétségéért három havi fogházra ítélte; az ítélet ellen az ügyész és a vádlottak fellebbezést jelentettek be.

Szünőben a válság.

A függetlenségi-párt — Ugron ellen.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Arad, március 6.

A pártkörök ma este csaknem teljesen üresek voltak. A helyzet változatlanak mondható. A hétfői függetlenségi pártértekezlet valószínűleg minden vita nélkül, egyhangulag fogja elfogadni azokat a pontokat, amelyeket lapunk mai számában közöltünk. Híre járt, hogy a kormány, az adóreform letárgyalása után, elnapoltatja a Ház üléseit. Ez ilyen formában nem felel meg a valóságnak; az adójavaslat letárgyalása után a kongruát fogják tárgyalni, majd több külföldi kereskedelmi szerződést cikkelyez be a képviselőház. Benyújtja ezenkívül a kormány a szénbányák állami megváltására vonatkozó javaslatot is. Közben a két kormány, illetőleg a bankreferensek tárgyalnak. Ha ezek a tárgyalások kudarcra fognak végződni, ez esetben néhány hét múlva fog bekövetkezni a kormányválság.

A válság mai eseményeiről alábbi tudósításunkban adunk számot:

Izgalmas napok előtt

A politika jövő hetét igen nagy érdeklődés előzi meg. Hétfőn lesz a függetlenségi párt értekezlete, amely irányt fog szabni a következő eseményeknek. Tegnap a függetlenségi pártkörben történt megbeszélések, melyekről a *Pester Lloyd*on kívül csak az *Aradi Közlöny* számolt be részletesen, nagyjában megállapították a hétfői értekezlet programját. Hétfőn a párt bizalmat szavaz *Kossuth Ferenck*nek, határozottan állást foglal az önálló bank mellett és bizalmát nyilvánítja *Justh Gyula* házelnöknek és *Hoitsy Pálnak*.

Kossuth üzenetéről ma nagy érdeklődéssel beszéltek a Házban. Általában megnyugvással fogadták a nyilatkozatot és bár elkerülhetetlennek hiszik a válságot, úgy vélik, hogy az rövid időre még kitolható.

Batthyány Tivadar gróf, a bankbizottság elnöke ma hosszasan tárgyalt *Holló Lajossal* és *Hoitsy Pállal* a hétfői értekezletről.

Justh és Ugron.

A hétfői értekezlet egyik tárgya *Justh Gyula* és *Ugron Gábor* ügye. *Ugron* tudvalevőleg a Magyar Nemzetben többször megtámadta *Justhot*, amiért *Justh* most elégtételt követel. Bizalmasai körében a házelnök így nyilatkozott:

— El kell dölni, hogy én, mint a függetlenségi párt tagja s mint az elnöki székben éppen ennek a pártnak bizalmi embere, akarhatom-e az önálló bankot. Ebben az ügyben elégtételt kell kapnom, vagy levonom a konzekvenciákat.

Az értekezleten *Rátkay László* fogja felvetni a kérdést, hogy tűrhető-e, hogy *Ugron*, mint a pártnak alelnöke támadásokban részesíti épen egy koalíciós sajtóorgánumban azt az embert, aki az önálló bank mellett, vagyis a párt programjának egyik pontja mellett foglalt állást. A 67-esek *Rátkayt* el akarják téríteni ennek a kérdésnek felvetésétől, de *Hollók* ragaszkodnak ehhez.

A bankbizottság ülése.

A jövő hét egyik legnevezetesebb eseménye lesz a bankbizottság ülése is. A legutóbbi viharos ülésen tudvalevőleg elhalasztották a *Holló* indítványa feletti szavazást addig, míg *Holló*nak az önálló bankról szóló javaslatát kinyomatják és szétosztják. Ez most megtörtént és *Batthyány*, mint a bizottság elnöke, megállapo-

dott Wekerle Sándor miniszterelnökkel. hogy a bankbizottságot szerdán délután öt órára hívják össze érdemleges tanácskozásra. Több mint valószínű, hogy a bizottsági ülésen elfogadják Holló indítványát. A válság sorsa most már attól függ, mikor fogják ezt az indítványt a Házban tárgyalni.

Folyosói jelenetek.

A folyosón ma szintén a politikai helyzet-ről volt szó. Megjelent ott Tisza István grófnak egy bizalmasa. Hír szerint Lukács György érdekében akart agitálni az alkotmánypárti képviselők között.

Megjelent ma a folyosón Bánffy Dezső báró is, aki egy csoport előtt ezeket mondta:

— Nem értem miért akarjátok a bankkérdésben a 67-et a 48-cal szembeállítani. Ez nem 67-es vagy 48-as kérdés, hiszen a 67-es törvény kifejezetten intézkedik, hogy jogunk van az önálló bankhoz. Nem értem, hogy akadhat 67-es ember, aki nem akarja az önálló bankot.

Jekelfalussy Bécsben.

Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter — mint Bécsből jelentik — ma kihallgatáson volt a királynál. Jekelfalussy a megszavazott ujoncjavaslatokat terjesztette szentesítés végett a felség elé.

Itt említjük meg, hogy Bécsből érkezett távirat szerint udvari körökből kiszivárgott a hír, hogy a király májusban két vagy három heti időtartamra Budapestre akar jönni. Ez idő alatt udvari ebédek és fogadások lesznek a várban.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Vasárnap: Délután: Félhetárakkal. Cigánybáró, operette. Este: Endres helyi arakkal. Falusi vendég, kompi történet.
Hétfő: Aranyvirág, operette. Ternovszky Margit vendégfellépéssel. (C. beret).
Kedd: Lili, operette. Ternovszky Margit vendégfellépéssel. (A. beret).
Szerda: Kivándorló, színmű. Bemutató előadás. (B. beret).
Csütörtök: Kivándorló, színmű. (C. teret).
Péntek: Erdészleány, operette. (A. beret).
Szombat: Tüzipátlók, színmű. Bemutató előadás. (B. beret).

* Tanítónő — a „Tanítónő”-ben. Nagyváradon — mint nekünk táviratozzák — ma este lépett fel a Szigligeti színházban Posta Mariska élesdi tanítónő, Bródy Sándor Tanítónő című kitűnő színművének címszerepében. A kisasszonyok nagy sikere volt és a közönség sokszor kihívta a lámpák elé.

* A fiharmónikusok Marschalkó Mignon zongoraművész közreműködésével ma, vasárnap délután 5 órakor tartják a Fehér Keresztben e szezonban utolsó hangversenyüket, melynek gyönyörű műsorát már ismertettük.

* Ismeretterjesztő előadás. Nagy István kir. főgimn. tanár „Modern dráma” című előadását nem hétfőn, hanem szerdán (március hó 10-én délután 3 órakor fogja a Lyceum disztermében megtartani).

* Ternovszky Margit Aradon. Az idei színházi szezon kiváló érdekessége lesz hétfő és kedd, amikor kelemenfalvi Ternovszky Margit, a már országos hírű műkedvelő primadonna, a szegedi színház vendégművésznője fog az aradi közönségnek bemutatkozni két operett: az Aranyvirág és a Lili címszerepében. A jelek után ítélve mind a két operette-előadás zsúfolt ház előtt fog lefolyni. Ternovszky Margit bemutatkozására számosan jönnek át Aradra Szegedről is.

* Amazonok. A legnagyobb érdeklődésre tarthat számot az Uránia-színháznak az a pompás mozgókép, mely a női nemnek azokat az érdekes alakjait mutatja be, akik minden időkben kiváltak férfias szokásaikkal. Amazonokat látunk ezen a képen, akik épp úgy bánnak karddal és mindennemű fegyverrel, mint a férfiak. A régi idők amazonjai nyilat vetnek és lándzsával harcolnak, elvonulnak

szemeink előtt a modern lovárnők, akik kezes sikkal filik meg a tüzes paripákat. Rendkívül érdekes és vonzó mozgókép, mely a közönség óriási tetszésével találkozott. A vasárnapi műsoron is szerepel A felerkeztyűs ur című szenzáció, mely a szombati bemutató előadásán óriási tetszéssel találkozott.

* A „Nyugat”-nak Ignotus, Fenyő Miksa és Osváth Ernő kiváló folyóiratának most jelent meg az 5-ik száma. A szám tartalma a következő: Laczkó Géza: Lucien Bezaud hiszóriája. Karinthy Frigyes: Vers. Babits Mihály: Szagokról, illatokról. Ady Endre: Versek. Tóth Vanda: Az 50 éves ember. (Elbeszélés.) Nagy Zoltán: Versek. Bresztovszky Ernő: Ehe a szépnék. Kádár Endre: Örökimádás. (Novella.) Babits Mihály: Versek. Figyelem: A Mienk. (Dengyel Géza) A tizennegyedik terem (Tóth Árpád.) Henri Bataille: A meztelen nő. (Fenyő Miksa.) A gümökor. (Ignotus.) A Nyugat előfizetési ára egy évre 20 K., egyes szám ára egy korona. A kiadóhivatal címe VII. Akácea-utca 5.

SÉTA

a betegeken keresztül.

Vizsgálat a közkórházban.

Arad, március 6.

Nem tréfa amit írunk: az aradi közkórházban most szőnyeg helyett szalmazsákokat, párnákat, paplanokat használnak a kórtermek padozatán. E holmik mellé azonban betegeket is mellékelnek, úgy, hogy a kórházi szőnyeget most betegek helyettesítik. Ezt nem megróvási szándékkal említjük föl, hanem szomorú tényként konstatáljuk. Erről tegnap a megyei kórház-ellenőrző bizottság is meggyőződött. A bizottság tagjai: Friebeisz Miklós, Purgly László, Institóris István dr. főorvos, Szántó Gyula számtanácsos és Jakabffy Gyula vármegyei aljegyző tegnap alaposan megvizsgálták a kórházat és több órán át szerzett tapasztalatukat e néhány szóban foglalták össze:

— Nagy bajok vannak itt.

A bajokat azonban más nem tudja orvosolni, mint a belügyminisztérium, amelynek persze nem sietős ez. Pedig most már szinte tűrhetetlenek a mizériák. A kórház vezetőségének minden igyekezete és humánitása kárba vész, amikor csak annyi hely van a kórházban, hogy a jelentkező betegeket a földre kell fektetni.

A bizottság tagjainak tegnap nagy óvatosságot kellett kifejteni, hogy a kórházi séta közben ne tapossák a betegeket. Meggyőződtek róla, hogy csak 365 ágy van a kórházban, de azért most átlag 420—425 beteget kezelnek. A betegek száma pedig folyton növekedik. Az igazgató-főorvosnak — nagyon helyesen — az az elve, hogy komoly beteget nem szabad elküldeni. Az elmúlt hetekben megírtuk, hogy néhány beteget kénytelenek voltak elküldeni a kórházból. A főorvos tudomást szerzett arról, hogy egy alkalmazott csakugyan elutasított néhány beteget. Ezért meg is neheztelt és szigorú utasítást adott a betegek felfelé.

— Még ha a padlásra tesszük is a betegeket, akkor is föl kell venni őket. Itt még a padláson is jobb helye van a szegény betegnek, mint otthon a hideg lakásban.

Legtöbb beteg van a sebészeti és belgyógyászati osztályban. A sebészen az ágyak között a földön lévő keskeny helyeket is benépesítették betegekkal, úgy hogy gyakran a közlekedés is nagy akadályokkal történik. Azért mintaszerű tisztaság van az intézetben. Gyakran megtörténik, hogy egy-egy új beteg, amikor meglátja a földön lévőket, kijelenti:

— Inkább nem jövök be a kórházba, mint hogy a földön kelljen hemperegnem.

Ugy tervezték a bajon való ideiglenes segitést, hogy a szomszédos Avarfy-féle telken lévő épületben helyezik el az új betegeket. Ez az intézkedés azonban megnehezítette volna a betegek orvosi kezelését. Így az ágyakat ebből az épületből átvitték a kórházba. Az orvosok szinte emberfölötti munkát végeznek a mizéria következtében, ugyszólván hajnaltól fogva késő estig talpon kell lenniök.

Kristóffy József a királynál és a trónörökösnel.

— Távirati tudósítás. —

Arad, március 6.

Bécsi politikai körökben sokat beszélnek most arról, hogy tegnapelőtt a király, ma pedig Ferenc Ferdinánd trónörökös hosszabb kihallgatáson fogadta Kristóffy Józsefet volt belügyminisztert. A kihallgatáshoz némelyek messzemenő kombinációkat fűznek.

A két érdekes audienciáról ezek az értesüléseink:

Bécsből táviratozzák: Ferenc Ferdinánd trónörökös ma délután négy órakor Kristóffy Józsefet kihallgatáson fogadta. A kihallgatás, amely több mint egy óra hosszáig tartott, bécsi politikai körökben nagy feltűnést keltett.

Kristóffy egy újságíró előtt kijelentette, esütörtökön azért jelent meg őfelsége előtt, hogy köszönetet mondjon a királynak, aki betegsége alatt melegen érdeklődött az ő állapota iránt. Ugyanek az az ok vezette a trónörököshez is.

— Őfelsége — mondotta Kristóffy — kegyes volt velem hosszabb ideig elbeszélgetni.

— Politikáról nem volt szó? — kérdezte az újságíró.

— Sajnálom, erre a kérdésre nem nyilatkozhatom.

— Sokan azt hiszik, hogy ekszeellenciád az igazságügyi bizottság határozata ellen keresett védelmet.

— Ezt nagyon tévesen hiszik. Az 1908. március 8-án tartott beszédemben a legnagyobb nyilvánosság előtt felajánlottam a koalíciónak, hogy az én személyemre nézve tekintsen el a paktumtól és helyezzen vád alá. Nem tették. Hát most kérdem: kik sértették meg a törvényt, kik árulták el a hazát? Egy képviselő magáéva is tette az én ajánlatomat, de a többség határozatával vissza utasította. Nem én voltam tehát, aki megfutottam a vád elől. Ez a parlament elvesztette az alapot arra, hogy felettem egyoldalul bíraskodjék, az igazságügyi bizottság pedig azt, hogy vele szemben bárkihez forduljak és védelmet keressek ellene.

Kristóffy József, a Fejérváry-kormány volt belügyminisztere — mint megírtuk — tegnapelőtt kihallgatáson volt a királynál. Egy bécsi hírlapíró ez alkalomból beszélgetést folytatott Kristóffyval.

A volt belügyminiszter elsősorban a paktum végrehajtásának szükségét hangoztatta. A koalíciónak — ugymond — és a függetlenségi pártnak elsősorban a választóreformot kell megvalósítani és az új választásokat megejteni. Ennek gyorsan kell megtörténni, hogy már az új parlament dönthessen a bankkérdésben. Az én véleményem az, hogy a magyar érdekek is a közös bank szabadalmának meghosszabbítása mellett szólnak. Az ország közgazdasági érdekei határozottan a közös bank mellett szólnak. Ezzel szakítani olyan kísérlet volna, mely Magyarországon nehéz gazdasági és pénzügyi helyzetet teremtené. Ezért Caveant consulés, ne quid detrimenti res publicae capiat!

A MAI BALÉJ.

A turisták hóvirág-estélye.

Az Aradi Turista Egyesület, amely minden évben több kedélyes pikniket szokott rendezni, ma tartotta meg Hóvirág-estélyét a városligeti vendéglő összes termeiben. Az estély, minden tekintetben igen jól sikerült. Éjjel 12 órakor nagy tombola volt, amelyen több száz darab értékes tárgyat sorsoltak ki: festményeket, pezsgőket, borokat, üveg és porcellán készleteket stb. Természetesen kedélyességben nem volt hiány. A fesztelen mulatság egész reggelig tartott.

A mulatságon a következő hölgyek vettek részt:

Asszonyok: Aleznay Józsefné, Busa Pálné, Burgics Vilmosné, Balassa Ernőné, Benkő Károlyné, Bakhi Károlyné, Babó Károlyné, Bruckmann Kálmáné, Billich Miklósné, Borhegyi Károlyné, Berta Tituszné, Beck Péterné, Bogsán Károlyné, Czernovicz Mihályné, Czobor Ottóné, Cseres Gyuláné, Fábán Józsefné, Grallert Rezsőné, Herzog Györgyné, Hank Józsefné, Holló Istvánné, Herold Gyuláné, Jakabffy Istvánné, Jakots Béláné, Kustyan Lajosné, Kállai Miksáné, Kovács Istvánné, Kreinicker Sándorné, özv. László Albertné, Mihályi Gyuláné, Nádrai Aurélné, Óvári Györgyné, Papp Lajosné, Pongrácz Sándorné, Ritt Gyuláné, dr. Schmidt Jánosné, Szabó Mihályné, Stoll Károlyné, Szabó Györgyné, Székely Károlyné, Szirmai Károlyné, Thèmes Rezsőné, Vollák Józsefné, Wirth Jánosné, dr. Vég Endrené, özv. Zaránd Gyuláné, Gaál Ferencné.

Leányok: Aleznay Janka, Busa Anna, Bruckman Erzsike, Beck Olga és Margit, Berta Gizella, Cseres Margit, Herzog Ella, Hank Alice, Hajdu Irénke, Horváth Ilonka, Jakots Margit, Szabó Terika, Stoll Gizike, Vollák Anna, Zaránd Aranka, Gaál Erzsike, Irénke, Kuzmann Juliska.

Ma este zajlott le a „Vasashál”, amely nagy erkölcsi, mint anyagi tekintetben minden várakozáson felül fényesen sikerült. A bálon az aradi kereskedővilág számos előkelősége vett részt.

A jelenvolt hölgyek névsorát a következőkép sikerült följegyezni:

Asszonyok: Tóth Károlyné, Kneffel Lajosné, Baumgartner Károlyné Ujarad, Rotter Sándorné, Leviecky Béláné, Hajós Andrásné, Szolmanné, Kiss Andrásné, Orbán Károlyné, Gadóné, Kiss Jánosné, Doka Miklósné, Eih Istvánné, Szőke Ferencné, Misera Józsefné, Gál Gyuláné, Horbstein Józsefné, Jaschek Mátyásné, Mayerhoffer Adolfné, Sinkmanné, Ludwig Lajosné, Reviczky Kálmáné, Szilágyi Jánosné, özv. Tsebitsch Jakabné, Likker Ferencné, Miskovits Józsefné, Scheffer Józsefné, özv. Csieserszkyné, Másik Józsefné, özv. Papp Istvánné, Rutkay Lajosné, Gábor Lajosné, Székely Sándorné, Guld Emilné, Petneházi Jánosné, Stauter Károlyné, Stein Sándorné, Rózsa Gézané, Rusz Sándorné, Lészay Endrené, özv. Schulik Jakabné, Wulku Makszimné, Piller Mihályné, Kitajka Jánosné, Szlatky Károlyné, Mayer Antalné, Kruchó Elekné, Keresztesi Jánosné, Budics Katalin, Rösner Edéné, Guld Emilné.

Leányok: Tóth Annuska, Brunner Giza, Baumgartner Mariska (Ujarad), Rotter Mariska, Leviecky Lenke, Hajós Margit, Thirman Regina, Kiss Juliska, Orbán Gizuska, Gadó nővérek, Csomán Erzsike, Kiss Aranka, Klein Aranka, Misera Mariska, Morvay Piroška, Morvay Erzsike, Löw Frida, Ehleiter Adél, Faragó Teruska, Horbstein Rezsini, Horbstein Szerén, Jasek Ilonka, Bodrogi Mariska, Szilágyi Bözsike, Sinkman Mariska, Trébics Margit, Miskovits Ilonka, Scheffer Margitka, Trebitsch Janka, Másik Linus, Másik Popike, Myrtl Mariska, Myrtl Tinike, Weikszelbaum Rózsika, Papp Paula, Papp Rózsika, Ruttkai Etelka, Gábor Irénke, Gábor Aranyos, Székely nővérek, Schwigelhoffer Emma, Olga, Ullmann nőv., Petneházi Mariska, Stein Juliska, Russz Erzsike, Schulik Elvira, Pilez nővérek, Wulcu Elzi, Szitky Hermin, Mayer Erzsike, Keresztesi Ilonka, Erzsike, Budás Lenka.

Ma este a Fehér Kereszt szálló nagytermében Szathmáry Etelka táncitanítónő növen-

dékei tartották meg vizsgájukat szép sikerrel. A táncestélyen a következő hölgyek jelentek meg:

Asszonyok: Kömüves Józsefné, Grünwald Józsefné, Denzigr Béláné, Nagy Sándorné, Szathmáry Istvánné, ifj. Szathmáry Istvánné, Preisinger Béláné, özv. Bóra Györgyné, Tschenska Agostonné, Konicssek Sándorné, Sztrójni Lajosné, Solcz Gyuláné, Hendl Józsefné, Hönig Frigyesné, Kapocsi Emilné, Milosits Ferencné, özv. Cserő Gyuláné, Berzsényi Béláné, Korek Gusztávné, Novák Péterné, Borecz Károlyné, özv. Bund Aurélné, özv. Varga Elekné, Halmay Ferencné, özv. Török Lajosné, Pál Miklósné, Waszics Györgyné, Bene Gyuláné, Piblinger Lajosné, Kling Jakabné, Bittó Józsefné, özv. Panyigay Lajosné, Rózsa Imréné, Sonn Adolfné, Guld Emilné, Eiser Sándorné, Katzander Jakabné, Schlesinger Farkasné, Szablóczky Gusztávné, Oravetz Miklósné, özv. Grünberger Miksáné, özv. Téger Józsefné, Fülöp Endrené, Zászló Mózesné, Nacht Viktorné, Kádár Józsefné, Steinberger Ignácné, Schwartz Zsigmondné, Nagy Sándorné, Kocsis Ferencné.

Leányok: Kömüves Margit, Grünwald Mariska, Szathmáry Irénke, Tschenska Giza, Hornicsok Margit, Asztalos Micike, Sztrójni Margit, Solcz Gizella, Hendl nővérek, Nagy Ilonka, Hönig Tónika, Kapocsi Aranka és Margit, Vámosy Margit, Korek Blanka, Gerő Böske, Novák Erzsé, Bund Ilus, Varga nővérek, Török nővérek, Pál Ilonka, Waszics Irma, Schwartz nővérek, Sonn nővérek, Bene Mariska, Piblinger Irén, Kling Ilonka, Bittó Ilonka, Hunyadi Ilonka, Szablóczky Erzsé, Oravetz Nina, Grünberger Aranka, Nagy Ilonka, Katzander Olga, Fejér Mariska, Bóra Mimi, Fülöp Irma, Zászló Katica és Irén, Steinberger Erzsé, Kocsis Rózsá.

Végül megemlítjük, hogy a Park-vendéglőben a Törökves műkedvelő-asztaltársaság ma estére Kabaré Tea- és Táncestélyt akart rendezni. Az estély azonban nem sikerült. A rendezőség épen azért ezúton jelenti ki, hogy a jótékony célra nem juttathatnak semmit a bál jövedelméből.

Fegyházra ítélt főkönyvelő.

A bajai milliós sorsjegy-pör.

— Távirati tudósítás. —

Arad, március 6

Ma délből mondta ki az ítéletet a szegedi királyi tábla a vitás bajai millió ügyében. Ez a vitás millió voltaképpen innen-onnan már egy éve — nem vitás. Ugy a bank, mint Eckert kertész, aki a főnyereményt pörölte, kiegyeztek fele-fele haszonba. A szabadkai törvényszéken lefolyt büntető fő tárgyalás során általános ártatlanságok derültek ki, de kitűdött az is, hogy az illető bajai banknál — prak-szisban állt a könyvekben való jóhiszemű vakarás. És ezért került vizsgálati fogságba Wagner Sándor főkönyvelő, a szerencsétlen bűnbak. A törvényszék azonban fölmentette, megállapítván róla, hogy ha vakart, radirozott is a könyvekben, azt a jólelkismeretű ember számárságával cselekedte, de csalni nem akart, jogtalan haszonhoz „ravasz fondorlattal” jutni nem akart. Bizonyos is, hogy a millióból mindenkinek jutott pénz: alperesnek, fölperesnek, — csak ép Wagner Sándornak nem. Pedig ült, ingyen, kevés meggyőződéssel, de sok szerencsétlenséggel. És még többet is fog ülni, mert a tábla ma súlyos ítéletet mondott fölötte. Erről a következő jelentésünk szól:

(A tábla ítélete.)

A bajai milliós perben ma déli 12 órakor hirdette ki a kir. tábla ítéletét Kray István táblai elnök. Az ítéletki hirdetésre nagy közönség, ügyvédek, jogászok gyűltek egybe. A család és magánokirathamisítás büntetével vádolt Wagner Sándor könyvelő és Prigly Károly pénztáros ügyében a kir. ügyész felfolyamodásának a kir. tábla részben helyt adott és a törvényszék felmentő ítéletét részben megváltoztatta.

A kir. tábla Wagner Károlyt bűnösnek mondja ki a büntetőtörvénykönyv 401. szakaszába ütköző magánokirathamisítás és a 379. szakaszába ütköző család büntette miatt, mely büntetéseket azáltal követte el, hogy mint a bajai kereskedelmi és iparbank hivatalnok, midőn már tudta, hogy a 2219—40. szám nyert 1.100.000 koronát, az Eckert Antal birtokában lévő és tulajdonát képező eredeti részlet-ívet a 41. számú kötvény eladását igazoló részletívvel kicserélte oly módon, hogy Eckert Antal távollétét felhasználva, nejét és hozzátartozóit ravasz fondorlattal tévedésbe ejtette és a 40. számú részletívet 41. számú részletívvel cserélte ki. Az első számú részletkönyv 49-ik lapjára azt a valótlán tényt vezette be, hogy az egyik részletívre 41-es számú, a másikra pedig a 2219—46. számú konverzionális nyereménykötvény adatott el, továbbá a skontokönyvben a 40-es számot 41-re, a 41-es számot pedig 46-ra javította ki és a kijavított számokat szándékosan tintával leöntötte, ily módon a könyveket meghamisította és ezeket, valamint a nyereménykötvényt arra használta fel, hogy a bajai kereskedelmi és iparbank joga az 1.100.000 korona főnyereményhez igazoltassék és hogy ezáltal magának és a banknak jogtalan nyereséget szerezzen. Ezáltal Eckert Antal az államot megillető procentek levonása után 989.000 koronával megkárosította: ezért a kir. tábla két évi és hat hónapi fegyházra, mint főbüntetésre és a btk. 388. szakasza alapján öt évi hivatalvesztésre és politikai jogainak ugyanily tartalmu felfüggesztésére mint mellékbüntetésre ítélte. Az ítéletből 8 hónapi vizsgálati fogságot kitöltöttnek vettek. Az eddig felmerült perkoltségeket 11.253 koronában állapították meg, de egyelőre e költségek behajthatatlanoknak nyilvánítottak. A bank könyveibe bevezettetni rendelte a kir. tábla, hogy: a tételek meghamisítván, a könyvben található adatok érvénytelenek és a beszedett bélyegilleték is a bajai banknak visszaadandó.

Prigly pénztárost a tábla fölmentette, mert ő nem tudott Wagner cselekedetéről.

Az ítélet hallatára a közönség csodálkozó morajt hallatott, mert mindenki fölmentést várt.

(A nagy pör izgalmai.)

Kétségtől ez a legizgalmasabb bűnpörök egyike. Jogászok, pszikiaterok, könyvszakértők már hosszú idő óta végzik a vivizséköt ezen a szegény Wagner Sándoron és képesek az elv kedvéért lecsukadni, hogy aztán elég ideje legyen Wagnernek azon meditálni, mi haszna is volt neki abban a szerencsében, hogy a feje fölött hajbakapó ellenfelek zsebre vágják békén a maguk fél-fél millióját, amíg ő a két félmillió közt a fegyházba kerül.

Gyönyörű példája ez annak, hogy szegény ember és szamar ember még csak közelében sem tartózkodjék, könytelenségből sem oly háborúnak, amiket az aranyborjuért vívnak az ehhez értő fegyverforgatók. Ha ketten veszekednek, könnyen kikap a harmadik és könnyen győznek azok a ketten. Persze, Wagner Sándornak — ha ugyan elítélik — sovány vigasztalás ez a tapasztalat. Nincs azonban kizárva, sőt igen valószínű, hogy a tábla sem fogja bűnnek felróni az ő számárságát. De ebben az esetben is untig törheti a fejét azon, hogy mi köze van neki a bajai millióhoz?

Különben pedig ehhez a nagy perhez is babonás vonatkozásokat fűznek. Ismeretes, hogy a vásárhelyi méregkeverési bűnper ítéltbírái egy éven belül elhaltak; ismeretes, hogy a maramaroszigeti törvényszék elnöke, állítólag átok következtében, a Husz Ábrahám kivégzését követő egy éven belül meghalt.

A bajai milliós ügyben eddig két halottja van. A nagy izgalmak következtében másfél éve meghalt a bank vezérigazgatója; a múlt héten pedig elhunyt Szerdahelyi Sándor táblabíró, aki tavaly még Szabadkán volt és a Wagnert fölmentő tárgyaláson elnökölt. Szerdahelyi meg-

volt győződve a vádlott ártatlanságáról, azt hangoztatta is mindvégig; és nagy várakozással nézett a szegedi tábla ítélete elé. Allítólag ezen való izgatottsága okozta a szívszélhűdést.

A kasszirő szerelme.

Merénylet — töltetlen pisztolylyal.

Az a kávéházi felirónő, akiről ebben a kis történetben szó fog esni, több, mint husz tavaszt látott már és az élet örömei nem ép en nyomtalanul suhantak el felette. Szóval kicsit idős, de ezzel süemben legalább esunyácska és kellemetlen. A termete magas. Körülbelül akkora, mint egy villanypózna. A szemei megtörték és beesettek. Ha mindezekhez hozzáadjuk még, hogy fogai nincsenek, nagyjában le vannak írva önagsága bájai. A tulajdonságai közül a leglényegesebb, hogy a kisasszony szerelmes természetű. Ebben a tulajdonságában nem ismer határt, nem ismer irgalmat. Jaj annak, akire ráveti a szemét. Nincs az a hü kormánypárti képviselő, aki a kabinethez úgy ragaszkodnék, ahogyan a heves vérmérsékletű felirónő kapaszkodik abba a férfibe, akit kiszemelt magának. Az ilyen emberre nem vár más, minthogy istenbe vetett bizalommal várja a második messzinai földrengést.

Ez a kasszirő.

A partnere, akit a kegyetlen fatum az útjába sodort: K. F. — Fogalma sincs róla, hogy mi bünt követett el, hogy éppen ő nyerte meg a nő tetszését. Az ismerkedés egy aradi vendéglőben történt. Önagsága csábosan, kacéran mosolygott, szemei hódítóan ragyogtak és az ifjú lábai elé borult.

— Tied vagyok mindörökre! Lényed végzetlen boldogsággal és üdvvel tölt el. Szerelmem, légy enyém stb. stb. (Megtalálható a folytatása bármely szerelmi levelezőben.)

És a nő meghallgatta a szerelmet sóvárgó ifjút és az övé lett. Többször az övé lett. Ő maga vallotta ezt így.

— Nem szégyenlem, — ugymond — mert én a szabadszerelmem híve vagyok.

Dehát mindenféle szerelmenek vége szokott lenni, mondja egy nem modern nótá és ez a szerelmem is csakhamar erre a sorsra jutott. Talán mondanunk sem kell, hogy az elhidegülést, a szakítást nem a kisasszony kezdeményezte. Ő megmaradt szilárd elvei mellett. Dehát istenem, ki tehet arról, ha az ő bájai nem tudtak tartós szerelmet kovácsolni. Elég az hozzá, hogy K. F. egyszer kijelentette önagságának, hogy ezt a szabad szerelmet neki nem szabad tovább folytatni, szóval tisztelettel bár, de ő szakít.

— Micsoda, — kiáltotta a tisztesszerű hajadon. — ön megrabolt ártatlanságom himporától, beletaszított a becsstelenség posványába és most el akar hagyni? Nem, uram, inkább meg fog halni — szólt — és kirántva egy pisztolyt a kassza fiókjából, azt ráirányozta az ijedtségtől reszkető lovagjára...

Természetes, hogy nagy riadalom támadt abban a helyiségben, amelyben azonnal rémes történeteket kovácsoltak a dologról: a pisztolyt kicsavarták a nő kezéből, rendőrt hívtak, — aki hivatalosan konstata, hogy a pisztoly nincsen ugyan megtöltve, de annál az általános ismert elvnel fogva, hogy a kapanyél is elszülhet, botránycsinálás és életveszélyes fenyegetés miatt felfelmentette a kisasszonyt.

Bozóky Mátyás aradi büntető járásbíró ma tárgyalta ezt az ügyet. K. F. kijelentette, hogy ő nem kívánja a kisasszony megbüntetését, de a bírónak dacára elítélte önagságát egy heti fogházbüntetésre. Az ítéletben megnyugodott, de kijelentette, hogy ha már ülni kell, legalább ne dött volna töltetlen az a huncut revolver...

Szerbia háborút akar.

Ausztria-Magyarország megtörő válasza.

— Távirati tudósítás. —

Arad, március 6

A háború réme még mindig nem vonult el Európa égboltjáról. A szerb kormány határozottan megcáfolja azokat a híreket, amelyek az ő leszereléséről szólnak. Cáfolataiban azonban már a szerb nép se hisz s az a vélemény alakult ki Szerbiában, hogy a kormány elárulta ügyüket. Valószínű, hogy emiatt belső forrongás támad és a kormány megbukik.

Mai távirataink ezek:

Szerbia föntartott követelése

Berlinből táviratozzák: Belgrádból jelentik: A külföldön Szerbia meghátrálásáról elterjedt híreket az itteni körökben valótlannak mondják. Komoly politikai körökben azt mondják, hogy a háború veszedelme még egyáltalán nem szűnt meg. Szerbia nem akarja a háborút, de jogos követeléseiről nem mondhat le. Ha Ausztria és Magyarország megüzeni a háborút, akkor Szerbia utolsó véréig harcol.

Belgrádból táviratozzák: Ma az orosz jegyzéket átnyújtották és ez által a helyzet legközelebb tisztázódni fog. Ma minisztertanács lesz, amelyen véglegesen megszövegezik a szerb választ, amelyet átnyújtanak Oroszországnak és a nagyhatalmaknak is átengedik. Dacára a külföldi lapok híreinek, a szerb kormány folytonosan kijelenti, hogy nem vont vissza semmit és nem is szándékozik ezt tenni. Az igazságügyminiszter hivatalosan kijelenti, hogy a lapok erre vonatkozó közleményei tendenciózus koholmányok. Jellemző, hogy szerb sajtó már nem hisz a kormánynak és azt mondja, a külföldi sajtó hírei az igazak. Az összes lapok hangoztatják, ha igaz a területi követelésekről való lemondás híre, a kormány árulást követett el, amelyért súlyosan meg kell büntetni.

Belgrádból táviratozzák: A kormány nem hajlandó semmiféle nyilatkozatra. Naponként minisztertanácsok vannak a király elnöke alatt.

A monarchia megtörő határozata.

A Magyar Távirati Iroda jelenti Bécsből: Forgách gróf belgrádi csász. és kir. követ megbízást kapott arra, hogy közölje a szerb kormánynyal, hogy a monarchia két kormánya Szerbiának a legutolsó hónapokban tanúsított magatartása folytán sajnálatára nincs azon helyzetben, hogy a szerb kereskedelmi szerződést elintézés végett a két állam parlamentje elé terjessze.

Ezzel kapcsolatban Forgách gróf azt fogja továbbá közölni, hogy a két kormány biztosan reméli, hogy Szerbia, mint általában híresztelik, a hatalmak tanácsát követve, el van határozva Boszniára és Hercegovinára vonatkozó politikájának megváltoztatására és e böles elhatározását, valamint azon szándékát, hogy Ausztria-Magyarországgal békés és barátságos szomszédi viszonyt tartson fenn, tudomására fogja hozni. Mihelyt az osztrák

és a magyar kormány erről értesítetik, hajlandók lesznek a monarchia és Szerbia közötti kereskedelmi és forgalmi kérdésekről tárgyalásokba bocsájtkozni.

Izgalom Belgrádban.

Belgrádból jelentik: Az ország belsejében irányított csapatösszevonásoknak az volt az oka, hogy Szerbia belsejében zavargásra és nyugtalanságra való hajlandóság mutatkozik. A belgrádi lakosság is rendkívül izgatott. Azt mondják, hogy a kabinet állása is megingott. A tiszti kaszinóban a múlt éjjel zajos ülés volt, melyben hevesen elítélték a kormány és a király viselkedését.

Oroszország állásfoglalása.

Pétervárról táviratozzák: Egy moszkvai újságíró beszélgetést folytatott Isvolszky külügyminiszterrel. Isvolszky kijelentette, hogy Oroszország nem nyújthat segítséget Szerbiának, mert ez idő szerint Oroszország Ausztria és Magyarország ellen nincs elkészülve háborúra. Oroszország eddig Németország ellen való háborúra szervezkedett, nem pedig a monarchia ellen és így ezt a mulasztást hamarosan nem lehet pótolni. Az újságíró ekkor utalt az orosz közvélemény hangulatára, mire Isvolszky azt felelte:

— Agyu nélkül nincs a közvéleménynek semmi értéke.

Vér a Drina partján.

Berlinből táviratozzák: A Voss. Ztg. jelenti Zvornikból: Március harmadikán délelőtt a Drina szerb partjáról Jebac és Vrainosic-Turski között, azon a helyen, ahol Kovacevics csendőrhadnagyot agyonlőttek, ismét lőttek egy cirkáló őrsapatra, mely egy csendőrből és három gyalogosból állt. A gyalogság viszonzta a tüzelést és egy szerb állítólag elesett. Kovacevics holttestét e hó 4-én nagy részvét mellett temették el. Az itteni hetivásárt a drinamenti lakosság most nagyon szorgalmasan látogatja. A lakosság a következő események miatt nem árul el semmiféle nyugtalanságot.

Bécsből jelentik, hogy oda csaknem naponként érkeznek jelentések a határon történő véres összetűzésekről. Félhivatalosan cáfolgatják ezt, de a véres csaták mégis igazak s valószínűleg ezek fogják előidézni a háborút.

A nagyhatalmak.

Berlinből jelentik: A „Neue Freue Presse“ levelezőjének ma délelőtt alkalma volt egy diplomatával beszélgetni, aki Franciaország jelenlegi magatartásáról következőleg nyilatkozott:

Franciaország eleget tett a béke érdekében, amennyiben felhasználta befolyását Péterváron, hogy az orosz kormányt rábírja arra a lépésre, melyet Belgrádban tett. Ha Szerbia most nem akar közvetlenül Ausztria-Magyarországgal tárgyalni, hanem a hatalmak védelme alá akar helyezkedni és Oroszország Szerbiának ezt az intencióját támogatja, Franciaország bizonyára nem fog tenni semmit, hogy Oroszországot attól a szándékától eltérítse.

Berlinből táviratozzák: Az összes lapok foglalkoznak az Ausztria-Magyarország által kiadott jegyzékkel, amelynek nagy fontosságot tulajdonítanak. Az a véleményük, hogy erre Szerbiának sürgősen nyilatkoznia kell, igent, vagy nemet, különben Ausztria-Magyarország tudni fogja mit kell tennie. Abban nincs kétség, hogy Németország, bármilyen történjék is, Ausztria-Magyarországgal szemben kötelességének teljes mértékben eleget fog tenni.

Az autobus első féléve.

17.140 korona nyereség.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, március 6

Az autobus-vállalat félévi mérlege ma került nyilvánosságra. Szathmáry Károly üzemigazgató a közlekedési bizottság délután tartott ülésén terjesztette elő az üzem forgalmáról, bevételeiről és kiadásairól szerkesztett jelentését, melyet azonban a márciusi közgyűlés nem fog tárgyalni. A jelentés adatai ugyanis annyira nem nyújtanak kiindulási pontot arra nézve: vajjon az első félév eredményének ismerete után milyen a helyzet, a vállalat ereje a további fejlődés esirait rejti-e magában, hogy a kérdést nem is tűzik a közgyűlés napirendjére, hanem megvárják, míg az igazgató a rendelkezésére álló adatok alapján megteszi proposícióit és oly terveket terjeszt elő, melyek az üzemnél tapasztalt hiányok kiküszöbölésére alkalmasak lesznek. Mert hiányok vannak. Ezt ő maga is beismeri, de ennél tovább nem megy. Az első félév üzleti eredménye, mely ugyszólván az autobus aranykorának az aratása, nem végződik deficittel, sőt elég számba veendő nyereséget mutat, de a rózsaszínű számok mögött meghúzódik a kopott és megrongált kocsik, amelyek a teher-számlát ijesztően billentik le.

November hónapban utasította a közgyűlés a tanácsot arra, hogy a márciusi közgyűlés elé terjessze a vállalat mérlegét, mert felelni kell arra a kérdésre, vajjon az üzem a rendelkezésére bocsátott eszközökkel elérte-e azt a célt amelyért alkottatt.

Mint említettük, a ma beterjesztett adatokból erre feleletet még maga az üzemigazgató sem tudott adni. Elmondotta, hogy a kocsik 108355 kilométert futottak, a bevétel 64750 korona volt és 464592 utas használta a gépkocsikat 165 üzemnapon. A napibevétel átlaga 379 korona, a kiadás 251 korona. Érdekes számok azok is, amelyek a kilométerre átszámított elosztást mutatják. Egy kilométerre bevétel 596 fillér, kiadás 3835 fillér jutott.

A közlekedési bizottság meghallgatta ezeket az adatokat, tudomásul vette azt is, hogy a garázs alkalmatlan volta megdrágítja a kezelést és hogy a kocsik túl vannak terhelve. Minthogy azonban sem az üzleti kezelés megfelelő volta, sem az igazgató által felsorolt bajok indokai ebből tisztán nem láthatók és így annak orvoslására sem lehet javaslatot tenni a közgyűlésnek, Stauber József bizottsági tag azt indítványozta, hogy a márciusi közgyűlés érdemileg ne is tárgyalja a jelentést, hanem küldjön ki egy műszaki és könyveléshez értő férfiakból egy bizottságot, mely vizsgálja felül a jelentésben foglalt adatok helyességét és az üzleti félév eredménye csak az áprilisi közgyűlésen terjesztessék be, amikor a szakszabotóság igazolása és megerősítése mellett hallgathatja meg a közgyűlés az üzemigazgató jelentését.

Reisinger, Révész, Stengl, Szudy, Sztankovics és Steiner felszólalása után a bizottság úgy határozott, hogy a jelentések tárgyalását nem tűzik napirendre, hanem majd csak az áprilisi közgyűlés fog velük foglalkozni.

Elismeréssel adóztak az igazgatónak az elért üzleti eredményért, melyet az alább közölt veszteség és nyereség számlák, továbbá a vagyon-mérleg tüntet ki:

Tek. Tanács! Van szerencsém mellékelve a város autobus-vállalatnak 1908. évi csonka félévnek „Veszteség-Nyereség”-számláját és „vagyon-mérlegét” tisztelettel megküldeni. Ezek szerint bőséges leírások után a következők lettek főkönyvileg a számviteli állapítva: Összes beruházás 248723 K. 27 f., a törzsvagyon alapból eddig kifizetett 209531 k. 75 f.-rel szemben. Így a leghelyesebben a törzsvagyonalapból felveendő összeg 39191 k. 52 f., mert ez eddig az üzemi bevételekből lett fedezve.

Jelentem, hogy a 70 ezer koronás kölcsön 12 évi annuitásra volna felveendő, mely idő alatt vagy előbb az egész beruházás a jövedelemből leiratik, így értékesítési tartalék egyelőre nem is létesíttetik.

Az egyes tételeknél bőségesen leírt összegeken kívül a gépekre e félévre 17000 k. lett

leírva s így állt elő a 140 k. 22 f. tiszta jövedelem, mely 1909. évre átvitelezetetik.

Jelentésem szíves tudomásul vételét kérve maradtam teljes tisztelettel Szathmáry.

Veszteség és nyereség-számla 1908. évre.

Veszteség. Autobusz-számla 17000.—. Iroda berendezés 7626. Ruha 69050. Műhely felszerelés 28440. Ingóság 16308. Benzin 1046750. Olaj 305520. Épület 400.—. Gépalkatrészek 99811. Iroda költség 88116. Munkabér 247439. Betegséggyógyzó 11579. Szavatossági bizt. 188561. Tűzbiztosítás 79437. Gépvilágítás 44705. Költség 150. Gépfentartás 138485. Tisztítási fizetések 346835. Fuvar 9275. Kamat 588334. Forgalmi személyzet 826630. Juttatások 65230. Épület világítás és fűtés 28809. Kilométer pénz 109153. Illeték 234796. Nyereség 14002. Összesen 64570 kor. 36 fillér.

Nyereség. Menetjegy 55365 k. 26 f. Kedvezményes jegy 4168 kor. Bérletjegy 3282 kor. Külön kocsik 1204 kor. 10 f. Hirdetések 551 kor. Összesen 64570 k. 36 fillér.

Mérleg-számla.

Tartozik. Autobusz-számla 231723 K. 27 f. Iroda berendezés-számla 657 kor. 55 fill. Pénztár 637 k. 98 f. Ruha 2564 kor. 99 fill. Műhely felszerelési számla 1464 k. 17 f. Ingóság 564 k. 39 f. Benzin 1644 k. 27 f. Olaj 933 k. 20 f. Épület 3692 k. 85 f. Gépalkatrészek 2516 k. 52 f. Gépvilágító-anyag 142 k. Gépfentartás 704 k. 33 f. Benzin biztosíték 2600 k. Aradi polg. tkpt. 1421 k. 06 fill. Több adások 256 kor. 80 fill. Ovadók 111 k. Összesen 251634 k. 38 f.

Követel. Aradváros törzsvagyon számla 209531 k. 75 f. Aradváros háztartási számla 4510 k. 5 f. Aradváros árvaházalap számla 5438 k. 07 f. Vacuum Oil Comp. számla 4046 k. 29 f. Carbide művek r.-t. számla 264 k. Büntetések 40 k. 90 f. Societe anonyme Westinghouse 2003 k. 82 f. Átmeneti 2702 k. 4 f. Több hitelezők 22947 k. 27 f. Nyereség 140 k. 22 f. Összesen 251634 korona 38 fillér.

A mérleg adataival a bizottság érdemben nem is foglalkozott, mert először azt az elvi kérdést kell eldönteni, vajjon az üzemköltségek arányban állanak-e a jövőben várható bevételi eredménnyel, minden egyes kocsik fentartási költsége nem befolyásolja-e azt az időhatárt, ameddig a gépnek üzemképesnek kell lennie, hogy önmagát amortizálja? Eme kérdésekre majd a kiküldendő bizottság vizsgálata ad választ.

HIREK.

NESNERA ALADÁR — FŐIGAZGATÓ.

A magyar iparoktatásügy egyik kiváló emberét, aki az aradi társadalmi életnek kimagasló, népszerűségben álló tagja, jelentős kitüntetés érte. A király Nesnera Aladárt, az aradi fa- és fémipari szakiskola igazgatóját országos iparoktatási főigazgatói címmel tüntette ki. A kitüntetés, amely a hivatalos lap holnapi számában jelenik meg, annál nagyobb súlyú, mert az országban mindössze négyen viselik ezt a rangot: Mártonffy Márton, Vigh Albert, Nesnera és a marosvásárhelyi szakiskolának központi szolgálatra beosztott igazgatója.

Nesnera az aradi fa- és fémipari szakiskolának fenállása óta, tehát tizenhét éve igazgatója. Nagy szaktudása, modern felfogása és erős buzgalma az aradi szakiskolát az ország iparoktatásának elsőrangú tényezői közé emelte, amelyet a külföldi tanulmányozók számára mintatául ajánl a kereskedelmi kormány. Érdemeit már egy ízben érte legfelsőbb kitüntetés: kilenc év előtt a Ferenc József-rend lovagkeresztjével tüntették ki. Iskolája ügyén kívül szeretettel és cselekvéssel érdeklődik az aradi társadalom és közélet minden fontos ügye, különösen az iparügyek és a munkások képzése iránt: az ő buzgóságának köszönhető jórészt az aradi munkásgimnázium szervezése is.

Aradváros törvényhatóságának régi, buzgó tagja, akit a törvényhatóság bizalma a közeli

hetekben a közigazgatási bizottság tagjai sorába választott.

— **Időjárás.** A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 7-én az időjárás: éjjeli fagy elolvétve csapadék.

— **Róka József kitüntetése.** A hivatalos lap mai száma többek között Róka Józsefnek, az aradi kir. pénzügyigazgatóság vezetőjének, kir. pénzügyigazgatónak a kitüntetését közli. A király Róka József VII. fizetési osztályú pénzügyigazgatónak a királyi tanácsosi címet, valamint a VI. fizetési osztályú pénzügyigazgatói jelleget díjmentesen adományozta. A királyi kitüntetés érdemes, szakképzett embert ért, akit néhány hónapos itt tartózkodása alatt megkedvelt Arad társadalma.

— **A veszthely megváltásáért.** A mai napon 120 korona érkezett hozzánk a következő levél kíséretében: Tekintetes Szerkesztőség! Azon hazafias mozgalom, mely a szabadság és az emberi jogok kivívásáért halált szenvedett martírok emlékének méltó áldozatot hozni kíván, megragadta a mi lelkünket is és e hősök emléke előtt hódolatunkat letéve, szerény eszközeinkkel a méltó emlék létesítéséhez hozzájárulni óhajtunk. Arra kérjük a tek. szerkesztőséget, hogy a csatolt és e célra szolgáló 120 koronát rendeltetési helyére juttatni sziveskedjék. Tisztelettel „Összetartás” szabadkömives páholy.

— **Návay Lajos betegsége.** Fővárosi tudósítónk telefonálja: Návay Lajos képviselőházi alelnök állapota rosszabbra fordult. Ma bevitték a Schwartz-féle szanatoriumba, ahol valószínűleg meg fogják operálni, ha arra szükség lesz.

— **A bécsi kereskedelmi kamara új elnöke.** A bécsi kereskedelmi kamara tegnapi ülésén töltötte be a Kink Gyula lovag halálával megüresedett elnöki széket. Új elnök Schoeller Pál nagyiparos, az urakháza tagja lett, aki az aradi Weitzer-gyár egyik főresztvényese.

— **Hangverseny a veszthely megváltásáért.** Budapesti tudósítónk jelenti: Ma este 8 órakor ment végbe Barabás Béla elnöklése alatt a budapesti egyetemi kör által, a veszthely megváltása érdekében rendezett hangverseny, amelyet az országos zeneakadémia nagytermében tartottak meg. A hangversenyen nem jelentek meg olyan sokan, mint remélték s általában nem annyit jövedelmezett a nemes és hazafias célnak, mint amennyit megérdemelt volna. Először a tudományegyetem zenekara játszotta a Szózatot és Himnusz, azután Bakó László színművész Abrányi Emilnek „Magyarok földje” című költeményét szavalta el. Örösi hatást keltett Takáts Mihály „Rákóczi kesergőjével” és kuruc dalaival. Gyönyörűen énekelt Grillné Wolfár Anna, Wajditsch Sári hárfán játszott, Lechner József és Ferenc Fábry Györggyel szonettekét játszottak el. Talapkovich Andrea kuruc-dalokat énekelt. Sándor Erzsi szereplése elmaradt.

— **Obrenovics Milán a berlini cirkuszban.** Berlinből táviratozzák: Obrenovics Krisztics Milán ma Berlinben, egy ottani cirkuszban mutatott be céllövő mutatványokat. A berlini szerb követ intervenciójára a rendőrség felszólította, hogy ne használja a herceg Obrenovics nevet. Krisztics ekkor képviselőjével megjelent a rendőrségen és okmányokkal igyekezett bizonyítani, hogy e cím őtet megilleti. Bemutatta többek közt Milán király végrendeletét, melyben Milán Zichy Jenő grófot nevezte ki természetes fia gyámjává. Krisztics kérte a berlini rendőrséget, hogy a budapesti rendőrségen szerezzen róla információt.

— **A szolnoki hős.** Ma van hatvanadik évfordulója a szolnoki győzelemnek, amelyet Damjanich János vívott ki Karger és Ottinger dandárai ellen. Egyike volt ez a legfényesebb győzelmeknek, amiket a szabadságharc névtelen hősei arattak. A harmadik és kilencedik zászlóalj, a 34-ik és 60-ik gyalogezred zászlóaljai egymással vetelkedve szorították be az osztrákokat Szolnok utcáiba, ahol szuronyral dolgoztak s futott előlük az osztrák. Ott hagyták ágyúikat, löszerkocsijaikat s ha Vécsey Károly gróf megkerülő-mozdulatával el nem kényszerítik, az egész osztrák sereg fogságba esett volna. Így is nagyon sokan estek el s igen sokat szorítottak a Zagyva hullámaiba, ahol nagyobb részt elveszték. E fényes győzelem után mondta Damjanich a 3-ik zászlóalj hőseinek, a fehér kakastollas „tintanyalóknak“ (jobbára diákokból állott ez a zászlóalj): Fiaim, megérdemeltétek, hogy mindnyájan tisztekké legyetek, de akkor hol lenne az én harmadik zászlóaljam! A győzhetetlen tábornok a legbüszkébb volt szolnoki és nagysallói győzelmére. A szolnoki tanítók évekket ezelőtt, a győzelmes csata évfordulóján, egy marék földet s egy üveg Zagyva-vízet küldtek nemzeti szalaggal átkötve a vértanu tábornok özvegyének. Köz tudomásu, hogy Szolnokon évek óta gyűjtenek Damjanich szobrára, de még mindig nincs együtt annyi pénz, amelyből dícsőségehez méltó szobrot állíthatnának a legvitézebb honvédtábornoknak. A Damjanich iránti kegyelet azonban — írja a *Budapest* mai számában — nemcsak Szolnokon, hanem Aradon is oly nagy s annyira áthatja az egész polgárság szívét, hogy ott is a legnagyobb örömmel látnák, ha Damjanich halhatatlan emlékét mielőbb szobor hirdethetné. Hiszen a vértanu Aradon nősült, özvegye, a nagy honleány, aradmegyei, minden évben meglátogatja Aradot, ahol a legnagyobb tisztelettel veszik körül. Vajon nem tehetné-e meg Arad városa, hogy a Weitzer-féle négymillió örökségből olyan összeget szavazna meg a Damjanich-szoborra, hogy Szolnokon végre felállíthatnák a nagy hős szobrát? A vértanu özvegye kijelentette, hogy az lenne életének legboldogabb napja, hogy boldogult ura szobrának leleplezését megérhetné. Arad, a vértanuk városa, némi áldozattal teljesíthetné a vértanu özvegyének ez egyetlen vágyát.

— **Halál a Burg udvarán.** Bécsből táviratozzák: Izgalmas jelenet játszódott le ma a Hofburg udvarán, amidőn a várőrséget felváltották. A 19-ik gyalogezred egyik századosa, *Schneberger* János következett szolgálattételre, aki, midőn átvette a jelentést, hirtelen összeesett és azonnal meghalt. Szívroham érte. A tragikus esetről ő felségének jelentést tettek.

— **A telefonkissasszonyok alkonya.** Egy bécs jelentés szerint a császárvárosban két év alatt a telefonkissasszonyokat automatakkal fogják helyettesíteni. Erről a lesújtó hírről egy felolvasás révén értesült a halló-kissasszonyok gárdája, melyet tegnap este tartott Föderl János építészeti felügyelő, ezen a címen: A telefonozás visszasságai és bajai. És felolvasása keretében bevallotta, hogy az illetékes körök komolyan foglalkoznak ezzel a reformmal és két éven belül a kisasszonyokat a központból már automatakat fogják kiszorítani. A közönség, melynek a telefonkissasszonyok annyi bosszúságot okoztak, most visszaadta a revanche-t: percekig tapsolt a felolvasó váratlan indiszkréciójának.

— **Roosevelt — újságíró.** Newyorki kábel jelentés: *Roosevelt* volt elnök belépett az *Outlook* című newyorki lap szerkesztőségébe. Első cikke ma jelent meg „A komoly újságíró kötelességei“ címmel.

— **Az Óvartér jövője.** *Kotsis* Lajos nem akceptálta a múlt havi közgyűlésnek határozatát és nem veti magát alá azoknak a feltételeknek, amelyeket az Óvartéren levő homoktéglaágyár átruházási engedély megadása fejében az kikötött. Újabb kérelemmel fordul a közgyűléshez és azt kéri, hogy a város csak a termelt homok köbmétere után fizetendő husz fillér díjat állapítsa meg a perjámosi részvénytársasággal szemben, a többi, különösen az előre fikszizandó telekmegváltási összegekről és 15 évi terminusról mondjon le. A közlekedési bizottság ma tartott ülésében foglalkozott a kérvénnyel. Hosszabb vitában merítették ki a bizottság tagjai a kérelem teljesítése mellett és ellen küzdelemben vitt érveket. A felszólalók egy része, *Reisinger* Sándor, *Stengl* Andor, *Virágh* Lajos a téglagyártás fokozásának szükségességét és ezáltal az építési kedv fokozását tartották oly döntő momentumnak, mely a kérelem teljesítését megokolta tennék. Ezzel szemben *Révész* Adolf rámutatott arra, hogy a kérdésnek súlypontja nem ez. A tanács lelkiismeretében bizik — ugymond — és reméli, hogy őszintén megmondja, mi a hátránya annak, ha negyven évre engedi át a város a telket a részvénytársaságnak és már most bemutatja számszerűleg annak az áldozatnak a nagyságát, melyet a közel jövőben kiépülő Óvár-tér rendezését akadályozó telek megváltása fejében a közönségnek hoznia kell. Ezért a kérvény tárgyalását addig nem is lehet megkezdeni, míg ez a kérdés tisztázva nincs. *Steiner* József is a megváltási ár előzetes megállapítását kéri és a téglagyártás fontos érdekeit azzal akarja honorálni, hogy a múltban eszközölt kikötések mellett hajlandó az átruházást engedélyezni. *Demonkos* Lajos annak biztosítására, hogy ott téglagyártás történjék, ezer korona átalány összegben kívánja a homoktermelési díjat megállapítani, *Sztankovics* Miklós kétezer koronát proponált. *Steiner* Ferenc azt ajánlotta, hogy a város vegye meg *Kotsistól* a telepet és állítson maga téglagyárat. A bizottság végül azt határozta, hogy a kérelem teljesítését javasolja ezer korona termelési díj fizetése ellenében és ha az utak kihasználásához szükséges területet a részvénytársaság átengedi a városnak. A közgyűlésre vár tehát a feladat, hogy az Óvár-tér jövőjét már egy ízben megvédő határozatának újból érvényt szerezzen.

— **A fogyasztási tisztviselők drágasági pótléka.** A pénzügyminiszter értesítette a várost, hogy a fogyasztási adók jövedelméből 84 ezer koronát enged át a városnak. A fogyasztási adóhivatal személyzetének azonban nem engedélyezett drágasági pótlékot. Mint megírtuk, a tisztviselők a számvétség utalványozására felvették már miniszteri jóváhagyás nélkül a pénzt a város pénztárából s most azt vissza kell téríteniük.

— **Merénylet egy alkapitány ellen.** Nagyváradról írják: Tegnap éjszaka könnyen végzetes szerencsétlenségbe sodorhatta volna magát és *Horváth* Géza tb. rendőrkapitányt egy magáról megfeledkezett ember. *Jenny* Kálmán Sztaroveszky-utcai kereskedő tegnap éjjel heves indulatában merényletet követett el *Horváth* Géza alkapitány ellen. Három társával mulatott az érszaka *Jenny* Kálmán, aki több mulatóhelyet bejárt. Közben revolvert vett elő és belövöldözött egy mulató ablakán, ahol nem akarták beengedni. A lövések zajára rendőrök siettek elő, akik szerencsésen ki is csavarták *Jenny* kezéből a revolvert és a garázda mulatót bekisérték a rendőrkapitányságra. Itt rendkívül izgalmas jelenet történt. *Horváth* Géza ügyeletes rendőrkapitány elé vezették *Jenny* Kálmánt, akit azonnal ki akart hallgatni. Amint az egyik szereplő rendőr előlépett és a kapitány asztalára tette az elkobozott revolvert, *Jenny* Kálmán odaugrott és az asztalhoz a fegyvert a kapitányra szegezte. Ebben a pillanatban a jelenlevő rendőrlégény visszarántotta és a golyó a falba furódott.

— **Nikolits Miklós öngyilkossága.** A volt aradi adóhivatalnok öngyilkosságáról még ezeket jelentik Belényesről: *Nikolits* Miklósról semmi jel nem mutatta, hogy öngyilkosságra készült. Tegnap este vidáman ment haza hivatalából s kedélyesen beszélgetett lakásadójával, ki nemsokára magára hagyta szobájában. Kis idő múlva a ház asszonya, ki egyedül volt odahaza, dörrenést hallott *Nikolits* Miklós szobájából. Az asszony nem mert bemenni, hanem a közeli csendőrlaktanyába futott. Az elősiető csendőrök *Nikolits* Miklóst a diványon ülve találták. Melléből patakzott a vér. Élet már nem volt benne; a golyó a szívét járta át. A csendőrök nyomban értesítették az előjáróságot, melynek részéről a városi főjegyző sietett a helyszínére, hogy vizsgálatot tartson. Az öngyilkos fiatalember két levelet hagyott hátra, egyiket a szüleinek, a másikat szállásadójának, de a levelekben nem említi, hogy mi készítette végzetes tettére. A vizsgálatot vezető városi főjegyző arra gondolt, hogy hivatali szabálytalanságokat követhetett el, de az adóhivatal főnöke a legnagyobb előismeréssel nyilatkozott az öngyilkos hivatalnokról. Mint ma értesülünk, *Nikolits* temetése csak *hétfőn* délelőtt 10 órakor lesz.

— **Az Aradi Nőtisztviselők Egyesülete** holnap délután öt órakor a Weitzer János-utcai leányiskolában levő helyiségében vita-ülést tart. A vitát *A nők és a könyvek* című megnyitójával *Bródy* Béla hírlapíró fogja bevezetni. Az érdeklődőket szívesen látja az egyesület. Belépődíj nincs.

— **A Laendler cég építkezése.** Lapunk tegnapi számában megírtuk, hogy a polgármester által összehívott értekezleten a Laendler cég újabb ajánlata kedvező fogadtatásban részesült. A közlekedési bizottság ma vita nélkül hozzájárult ahhoz, hogy a közgyűlés elé pártoló javaslat kíséretében terjessze be a tanács a cég építkezési kérelmét.

— **Halálos elgázolás.** Szegedről táviratozzák: Egy motorkocsi ma Szeged és Szüreg között délután elgázolt egy 30 év körüli egyént, akinek személyazonosságát nem tudták még megállapítani. A kocsi a szerencsétlen nyakát metszette el és azonnal meghalt. Megindították a vizsgálatot, hogy a szerencsétlenségért kit terhel a felelősség.

— **Az erőszakos vőlegény jelölt.** Temesvárról írják ezt a különös bűnügyet: Az Ormos-utca egyik házában lakott albérlőben *M. Miksa* magánhivatalnok, *B. Mariska* ápolónőnél. Az idők folyamán az élet bizalmasabb lett az albérlő és a lakásadónője között, úgy, hogy már jó ideje mátkapárnak tekintették őket. *M. Miksa* több ízben határozottan megígérte *B. Mariskának*, hogy elveszi feleségül, de a házasságkötést minden lehető címek alatt húzta-halasztotta. A napokban *B. Mariska* testvérbarátja, aki az első perctől fogva nem látta szívesen a testvérének *M. Miksával* fennálló viszonyát, kutatni kezdett a fiatal ember múltja után. Nagy meglepetéssel és felháborodással értesült arról, hogy *M. Miksának felesége és három gyermeke van*, akiket elhagyott, de törvényesen nem vált el tőle. Haza ment tehát és *M. Miksát* kerekén kiutasította a lakásból, megtiltotta neki, hogy testvérehez csak közeledni is merészeljen. Tegnap *M. Miksa* megleste, hogy mikor van a leány egyedül a lakásban és ott, mivel az ajtó zárva volt, az ablakon ugrott be. *B. Mariska*, aki volt vőlegénye folytonos fenyegetései miatt nem mert az utcára sem menni, ajulton rogyott össze a fiatal ember megpillantására. Ez az ember azonban, nem kimélve a szerencsétlen leányt, revolvert ragadott és életveszélyes fenyegetések között fölírta a leányát a házbeli akinek segélykiáltására összefutottak a házbeli szomszédok és lefegyverezték a dühös vőlegényjelöltet. *B. Mariska* bűnvádi feljelentést tett *M. Miksa* ellen életveszélyes fenyegetés és magánlaksértés miatt.

— Az iparosok és kereskedők választási ligájának alakuló nagy gyűlése lesz e hó 7-én, vasárnap délután 3 órakor. Az ülést, mely a városháza nagytermében lesz, *Kristófy János* kereskedelmi és iparkamara elnök fogja vezetni.

— **Agghonvédek segélyezése.** Az Erzsébet-városi „Testvériség” agghonvédek segélyező asztaltársaság folyó hó 14-én vasárnap délután 3 órakor tartja meg hazánk ujjaébredésének évfordulóját, mely alkalommal megvendéget és egyenként 8-8 koronával segélyez 19 szegény öreg honvédet.

Az agghonvédek segélyezéséhez az Arad-Csanádi Takarékpénztár volt szíves 50 koronával hozzájárulni, mely kegyes adományáért hálás köszönetet mond az agghonvédek nevében Arad, 1909. március hó 6-án Nagy Alajos, elnök.

— **Lipták Irént letartóztatták.** Berlinből táviratozzák, hogy *Lipták Irént*, a magyar postatakarékpénztár sikkasztó hivatalnoknőjét ott ma délután, miután a rendőrségnél önként jelentkezett, — letartóztatták. A sikkasztást tagadja.

— **Iparos tanulmányi ösztöndíj.** Az iparosok képzése szempontjából felelte üdvös, hogy a külföldi ipar viszonyait tanulmányozzák és az ott tapasztaltakat itthon értékesítsék. Evégből a kereskedelemügyi magyar kir. miniszter az aradi kereskedelmi és iparkamara területére is évenként egy hatszáz koronás iparos-ösztöndíjat rendszerezett. Ezen ösztöndíjra az aradi kereskedelmi és iparkamara ezennel pályázatot hirdet és felkéri a kerületbeli ipartestületeket, hogy e pályázatot a saját hatáskörükben minél szélesebb körben meghirdessék, az arra érdemes iparos-íffakat a pályázatban részvételre buzdítsák és őket utasítsák, hogy pályázataikat folyó évi május hó 15-ig az aradi kereskedelmi és iparkamara címére okvetlenül beküldjék. A pályázatban a folyamodó lakhelye, családja és vagyoni viszonyai, foglalkozása, előképzettsége, nyelvismeretei, erkölcsi magaviselete, esetleges tanulmányai, az általa esetleg elnyert kitüntetések és végül az ösztöndíj elnyerése esetén teendő utazás iránya részletesen megjelölendő, valamint az is, vajjon az illető katonai kötelezettségének eleget tette-e már és vajjon biztosítva van-e előre is egy megfelelő külföldi gyárban, vagy műhelyben való alkalmaztatása, esetleg valamely külföldi szakiskolába való felvétele. Megjegyezendő, hogy az illetőnek kötelezettséget kell vállalnia aziránt, hogy az ösztöndíj különbeni visszafizetésének terhe alatt vissza fog térni hazájába és külföldön szerzett ismereteit itt fogja értékesíteni. Azok, akik katonai kötelezettségüknek még eleget nem tettek, vagy az alól felmentve nincsenek, az ösztöndíjra nem számíthatnak. A kiskorúakért atyjuk, vagy gyámjuknak kell kezességet vállalniok a fenti kötelezettség betartása tekintetében.

— **A gráci vaggongvár szelvényei.** A tanács mai üléséből utasította a főpénztárost, hogy a Weitzer hagyatékban levő gráci vaggongvári részvények szelvényeit 36 koronával, a soproni vasmű részvények szelvényeit 50 koronával váltsa be.

— **A Központban** ma este fényes tombola lesz.

— **Van szerencsénk** felhívni igen t. olvasóközönségünk figyelmét lapunk mai számában közzétett, Reich Dezső fiatal törekvő asztalos hirdetésére, ki a legszebb kivitelű dolgokat is e szakmában jutányos áron készíti.

Hölgyek mosakodás után, **urak** borotválkozás után arcódrók üdéntartása miatt használják Kárpáti János aradi gyógyszerész **Benzoe tejcrémét.** Ara 1 korona. 898

— **A legjobb marciusi kivitelű sör** csak Schuch Ferenc Milleniumi söresarnokában kapható. 44

— **Likör aromák** kitűnő likörök előállítására; — házilag — Vojtek és Weiszul. 171

EGYESÜLETI ÉLET.

Alapítvány a szegény tüdőbetegeknek.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 6.

Az aradvárosi vörös kereszt fiókegylet szegény aradvárosi illetőségű tüdőbetegek gyógykezelésére, a megboldogult Erzsébet királynő emlékeztére 12000 korona alaptőkével alapítványt létesített. Az alapítvány címe: „Az aradvárosi vörös kereszt fiókegylet Erzsébet-alapítványa szegény aradvárosi tüdőbetegek gyógykezelésére.” Az alapítványt a fiókegylet mindenkor elnöke, illetve elnöknője, alelnöke, alelnöknője elnöksége alatt a fiókegylet orvosa, jegyzője és a választmány kebeléből e célra 3 évenként választott 4 tagból álló bizottság kezeli és ugyanezen bizottság van hivatva az alapítványi kamatok élvezetere jogosult személyt is megválasztani.

Az alapítványi tőkét az aradvárosi vörös kereszt fiókegylet elnöknője: Wadowsky Gusztávné fáradságot nem ismerő buzgalommal rövid egy év alatt gyűjtötte össze s a fiókegylet e célra felhasználta az Erzsébet-szobor alapját és gróf Bréda Viktorné, az aradváros ifiókegylet volt elnöknőjének 1000 korona jótékonycélu adományát.

Az Erzsébet-szobor-alap állaga volt 2901 korona 86 fillér, gróf Brédáné adománya kamatokkal 1077 korona 88 fillér, az Erzsébet-szobor-alap 1907. évi kamatjévedelme 164 korona 34 fillér, adományok kamatjévedelme 210 korona 92 fillér.

Alapító tagokként adakoztak: Arad-csanádi takarékpénztár 300 koronát, gróf Károlyi Gyuláné, özv. Andrányi Károlyné, Purgly János, báró Bánhidyi Antalné megboldogult fia emlékeztére, végvári ifj. Neuman Adolf, végvári Neuman Alfred, végvári Neuman Dániel, Kintzig János, Dengl Lajos és neje, Vajda Zsigmondné, Spitzer Ignác, Kremmer Józsefné megboldogult édes anyja, gyórkói Andrányi Mária emlékeztére, Hármay László dr., Goldschmidt Sándor, Wadowsky Gusztávné, Aradvárosi közönsége, Aradmegye közönsége, Aradi és csanádi egyesült vasutak, Aradi Széchenyi gőzmalom, Aradmegyei takarékpénztár, Aradi polgári takarékpénztár, Aradvárosi vörös kereszt fiókegylet 1907. évi jövedelméből, Aradvárosi vörös kereszt fiókegylet 1908. évi jövedelméből, Weitzer János waggongvár, Solymossy Lajos báró 200—2000 kor.

Pártoló tagokként adakoztak: özv. Kintzig Józsefné, Bing Vilmos, Weiler Mária, Funkelstein Józsefné, özv. Nikodém Jánosné, özv. Inkei Emilné, Goldschmidt Miksa, Weisz Márkné, Aradi első takarékpénztár, Aradi polgári takarékpénztár 100—100 koronát.

Ajándékozókként apróbb összegekkel adakoztak: Nachtweil Ödön, Lánzy Le né Budapest, Söpkész Richárdné Bukarest, Bíró Albert, Steiner Ferencné 50—50 koronát, Hehs Vilmosné, Réthy Viktor, Tagányi Sándor dr. 30—30 koronát, Éles Árminné 25 koronát, Fabry Sándor dr., Mikulai N., Fodor Gyula, Andrányi Károly, Ransburg Hugoné, Deutsch Testvérek, Fuchs Ignácné, Pick Ernő és neje, Kell Lipót dr., Szabó Albertné, Montag Dezső, Seidner Rudl, Kabdebó Béláné 20—20 koronát, Walder Gyuláné, Kremmer Józsefné, Winter Adolfné, Michelbauer Ferencné, Matzky Károly, Lengyel Lőrinc, dr. Baross Ferencné, May Jánosné, Lengyel Tivadarné, Wallfisch Árminné, Hajós Árpádné, Lukács Gyuláné, Fischer Irén, Lészai Sándorné, Zinner Béláné, Boros Benine, Purgly Lászlóné, Friebeisz Miklósné, Kintzig Gézané 10—10 koronát, Urbán Péterné, Baross Boriska, Szabó Zoltánné, Varjassy Árpádné, dr. Köpf Jánosné, Feszler Károlyné, özv. Kállap Jánosné, Montag Sándorné, Fritz Ferencné, Bisztriczky Józsefné, özv. Löwinger Ignácné, Hecht Arnold dr., Basch Simonné, Kronstein Irma, dr. Kovacs Marcellné, Steiner Ferencné 5—5 koronát, özv. Friedmann Ignácne 4 koronát, Kneffel Lajosné, Solymos Józsefné, Adler Andor, özv. Back Sománé, dr. Auszterweil Lászlóné, özv. Wolf Sándorné, Gerschi Józsefné 3—3 koronát, dr. Steinitzer Pálné, Pózl Miksáné, özv. Nagy Farkasné, Wolf Béláné, Reisinger Sándorné 2—2 koronát. Az aradvárosi vöröskereszt fiókegylet választmánya 215 koronát, összesen 12000 koronát.

A választmány alapítványi összegére adakoztak: Leopold Zsigmondné 50 koronát, báró Bánhidyi Antalné, Purgly Lajosné 20—20 koronát, dr. Issekutz Lászlóné, Hermann Gyuláné, Halmai Andorné, Kádas Kármanné, Kristófy Jánosné, dr. Wiener Gyuláné, Avarffy Ferencné, Lócs Rezsóné, dr. Tisch Mórné, Hegedüs Lászlóné, Virágh Lajosné 10—10 koronát, Mayer Miksáné, Lukácsy

Lajosné 5—5 koronát, Ábray Lajosné 3 koronát, Simon Karolin 2 koronát.

A begyűlt és fent részletezett adományokért az elnökség az adakozóknak ez uton is hálás köszönetet fejezi ki.

Ugyancsak a múlt év folyamán szegény aradvárosi tüdőbetegek gyógykezelésére céljára a vörös kereszt fiókegylet 2 fillért kéro perselyeivel gyűjtött összeg 1320 kor. Az elnökség a kibocsátandó évkönyvben fog teljes részletességgel elszámolni s az évkönyvet úgy minden egyleti tagnak, valamint mindazoknak, kik szívesek voltak perselyeket elvállalni, rendelkezésére bocsátja.

Az aradvárosi vörös kereszt fiókegylet elnöksége.

1054

(*) **Elnökválság a Székely Otthonban.** Bedő Árpád dr., az Aradi Székely Otthon elnöke sokoldalú elfoglaltságára való tekintettel az elnökségről lemondott. Az új választásig B. nkő Gyula máv főellenőr, az otthon első alelnöke fogja a társaság ügyét vezetni.

(*) **A szegény tanulókat segélyező egyesület** elnöksége felkéri a vedasszonyokat, hogy gyűjtő izeket pénzzel együtt f. hó 8, 9 és 10-én délutáni órákban ö.v. Hauser Károlyné ezredesné egyesületi elnök lakására (Baththány-u. 25 sz.) elküldeni szív skedjenek, mert az elszámolás a napokban történik meg. A szegénytanulók számára a következő adományok érkeztek: *Tamásné Lázár Irén* 8 üveg paradicsomot, *Fejér Gyula* élelmiszereket, *Lócs Rezsóné és Steiner Ferencné* 110 drb. narancsot küldtek. Fogadják ezuton is hálás köszönetemet. Özv. Hauser Károlyné ezredesné, egyesületi elnök. A szegénytanulók könyhájában a jövő heten özv. Boros Benine és Halmai Andorné ügyeletsek.

DIVATLEVÉL.

Talán már mégis csak közeledünk a tavaszhoz, bárha még elég hideg idő jár ránk és nagy pelyhekben hull a hó. A zordon tél akármennyire igyekszik hóba burkolni a világot, végre mégis csak helyet kell, hogy adjon a mosolygó tavasz-nak. Igaz, hogy ezzel viszont súlyos gond is háramlik ránk — a tavaszi öltözék gondja.

Valami nagy meglepetést ne várjunk a divattól, miután az újítások, amelyek régebb ideje jelentkeztek, megmaradnak egyelőre, legfeljebb, hogy most már határozott a formájuk. Olvasónőinket bizonyára az érdeklí legjobban, milyen lesz a **kabátos tavaszi ruha**, mely mai napság már nélkülözhetetlen akár nyáron utazóruhának, akár hűvösebb időben. Azért hát legyünk kellő gondnal a megválasztásában.

A kabátot félhosszan, vagy térdén alól viselek; de aki a rövid kabátot szereti, bátran megvarrathatja, anélkül, hogy divatellenes lenne a viseletében. Legkedveltebb forma a térdigérő.

Az ilyen kabátnak a szabása egészen újszerű, miután a rövidített dereku ampirforma mindinkább eltűnik a kabátnál. Mig az eleje csak könnyedén simul a testhez, a hát inkább testhezálloan széles hátrésszel, melynek a közepén legtöbbször nines varrás. Amely kabátnak ez a szabása, az feltétlenül és minden körülmény közt divatos.

Ujból feltűnni látjuk az oly nagyon tetszetős stuartgallért, mely elől a kivágást meglehetősen szabadon hagyja. Az új, a divat vonalainak megfelelően egészen szűk, hosszú és alig van ujj, amelybe ne lenne belevarrva egy kis keskeny fehér plüssz, mely a könyökig folytatódik. A kosztümnek egyik jellegzetessége, hogy a gombdisz, melyet a szoknyán láthatunk, megvan a kabáton is. A gomb már a múlt nyár óta kedvelt disze a ruhának, de mostanig ez az izlés annyira kifejlődött, hogy végre megtanulták a helyes alkalmazást is. A széles hátrész mindkét oldalán épp oly kevésbé szabad a két sor gombnak hiányoznia, mint az elején s az ujjkivágás mellett. Hü kísézője a gombnak a gomblyukutánczat vagy a zsinórból varrt gombkötő.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZAMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetési osztály — 151

A kabátos ruha szoknyája méderos. A formája tetszés szerint két vagy három szélből szabott harangalj: de lehet öt szélből szabott kerék alj vagy berakott alj is, csak hogy a hajításoknak meglegelősen széleseknek kell lenniök. A szoknya alsó szélessége a 180 és 350 cm. között ingadozik. Am akármilyen szabásu legyen a szoknya, a cipő körül mindig teljesen rámentes, hogy innen lefelé kissé bővüljön.

A célszerű viselőruhát durva szövettől vagy homospunból készítik világoskék, kék vagy szürke színben. Nagyon divatos szín még a különféle árnyalatú zöld, vérpiros és rézvörös.

Kedvelt továbbá még a keskenyen csikolt szövet, de a mintájának nem szabad nagyon feltűnőnek lennie. Van kockásszövet is, de jobb ha a kocka színe elmosódik az alapszínnel. Mindenesetre legelőgánsabb az egyszínű szövet.

A tudósításból nem szabad kifelejtenuk az esőköpenyt, melylyel már régebb ideje kissé mostohán bántak. Megtartotta az egyszerű formáját, leír a szoknya széléig és teljesen megfelel annak a céljának, hogy a ruhát megvédje.

A „reverendáról” már megemlékeztünk; egy princesse-szabásu köpenyformájú ruha ez, mely főlegessé teszi a köpenyt s csak annyira csinos, amennyire csinosak volnának zsákba bújtatva. — Vajjon lesz-e ennek a divatnak követője?

Vérszegénység

ellensúlyozásul tessék SCOTT féle Emulsiót használni, a mely a vért gazdagítja és a test húsát szilárdítja és egészségesé teszi.

A Scott-féle Emulsio

egyaránt hatásos fiatalnak és öregnek. A gyors javulás meglep és kielégít.

Próbálják meg

és meg fognak erről győződni, mint a hogy ezren és ezren győződtek meg róla az utolsó 32 év lefolyása alatt.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 Mlár.
Kapható minden gyógyszerárban.

A KIADÓHIVATAL ÜZENETEI.

Sorsjegy P. Sorsjegyei közül egyik sem nyert.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Gahonaüzleti hetiszemle.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 6.

Még tegnap azt gondoltuk, hogy ezután a kellemes tavaszi napok állandósulni fognak és ma már ismét téli képet ölt az utca. A tél elején sem havazott jobban, mint ezuttal, holott körülbelül március közepe felé tartunk már. Félős, hogy ilyen időjárás mellett a vetések fejlődésében visszaesés áll be.

A gabonaüzlet irányzatának szilárdsága indokolt.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, március 6.

Amerika 2½-el olcsóbb. Kínálat megfelelő, vétel kedv korlátolt, 10 ezer métermázsa változatlan.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli zárlat	2 órai zárlat
Buza áprilisra ...	13.57—13.58	13.58—13.59
Tengeri májusra ...	7.50—7.51	7.49—7.50
Rozs áprilisra ...	10.42—10.43	10.41—10.42
Zab áprilisra ...	8.75—8.76	8.77—8.78
Buza 1909 októberre ...	11.31—11.32	11.34—11.35
Rozs októberre ...	9.51—9.52	9.49—9.50
Buza májusra ...	13.31—13.32	13.34—13.35

Zárul 5 órakor.

Csészák hitelrészvény ...	627.40
Magyar hitelrészvény ...	727.25

IDEGENEK ARADON.

— Március 6. —

* **Fehér Kereszt szálloda.** Matzko János állatorvos Szeged. — Marschalkó Mignon művész-nő Budapest. — Marschalkó Tamásné Budapest. — Vekner Gerő utazó Bécs. — Hegedűs Emil utazó Temesvár. — Schustermann Győző utazó Budapest. — Friedmann Sándor utazó Budapest. — Krammer Gyula utazó Budapest. — Salsature Leó utazó Nagyvárad. — Kemény Sándor utazó Budapest. — Barta Andor utazó Budapest. — Bogoevici Gy. plébános Budapest. — Dietrich Rudolf főhadnagy Nagyvárad. — Posa Vilmos utazó Bécs. — Szvincsevitz Kristóf tanfelügyelő Temesvár. — Fikler József jegyző Nagykanizsa. — Hermann Valér utazó Drezda. — Reiner Vilmos utazó Bécs. — Kollehnick Gusztáv utazó Bécs. — Kmárt Rezső utazó Bécs. — Rapovics Dezső h.-hadnagy Szeged.

Központi szálloda. Scherr Zsigmond utazó Bécs. — Klavocs Ferenc becsüs Bécs. — Erdős Mór utazó Budapest. — Müller Nándor utazó Budapest. — Fuchs Gusztáv utazó Budapest. — Klein Aren utazó Budapest. — Wolner Simon utazó Budapest. — Bornemissza L. főispán Déva. — Weisz Gyula hivatalnok Világos. — Nádor Kornél utazó Budapest. — Hirn Sándor utazó Budapest. — Bacsoni Kálmán intéző Kerek.

Pannónia szálloda. Halász Jenő kereskedő Bukarest. — Polczéder A. Budapest. — Tóth Antal vendéglős Isolna. — Weinberger Jakab kereskedő Gurba. — Weinberger Menyhért kereskedő Csermő. — Horovitz Gábor Budapest. — Satz Ferenc utazó Győr. — Mudortz László birtokos Nagylak.

Vass szálloda. Singer Jenő utazó Szeged. — Ardelean Miklós segédjegyző Prezent.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Vasárnap, 1909. évi március hó 7-én:

Délután 3½ órakor társékkelt helyárrakkal:

A cigánybáró.

Operette 3 felvonásban. Írták: Jókai Mór és Schnitzer Ignác. Fordították: Gerő K. és Radó A. Zenéjét szerzeszte: Strauss János.

S Z E M É L Y K K:

Zsupán	Polgár S.	Czipra	Csillag Sz.
Arzena	Zalai Margit	Szaffi	Wlassák V.
Mirabella	Benkőné P.	Gábor diák	Ladislai J.
Ottokár, fia	Faludi K.	Pali, cigány	Rudas Fülöp.
Barinkai	Juritsity Uros.	Józsi, cigány	Szabó L.
Gróf Carneró	Leővey Leo.	Mimia	Kun Irén.

Kezdeté délután 3 és fél órakor.

Este fél 8 órakor, rendes helyárrakkal:

B) bérlet.

B) bérlet.

Falusi verebek.

Köznapi történet 3 felvonásban. Írta: Gardonyi Géza.

S Z E M É L Y E K:

A bíró	Hunyady J.	Panni	Kun Irén.
Ersei, leánya	Kőrösi Juci.	Jópai Máté	Várnay Jenő.
Ver néné	Benkőné	Sárfewy	Deli Lajos
Bar di, kisbíró	Billusky.	Zsigovicsné	Follinusné E.
Zöldög Jani	Faludy K.	Berta, leánya	H. Harmath J.
Zöldög Teca	Lászy Etel.	Kapitány	Ditrói Mór.

Kezdeté este 7 és fél órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

A fehérkeztűs ur.

Műsor: 1909 március hó 7-én, vasárnap:

1. A szalmába bújó szerelmes. Kacagató. — 2. Domino-ban. Látványosság. — 3. Divatárú-nők sztrájkja. Bohózat. — 4. Magyar népszokások. Természet után. — 5. Magyar népszokások. Természet után. — 6. Arzonok. Látványosság. — 7. Iskolahajó. Természet után.

B. A fehérkeztűs ur |

drama. Írta: Georges Dubouis. Személyek: Suzanne Marny: Bresil kisasszony, a Vaudeville színház tagja, Maurice Dupont (A fehérkeztűs): Goettillat. Egy csavargó: Desfontaines az Odeon színház tagja. Rendőrök, szolgálók.

Előadások délután 2 órától kezdve.

Az előadásra bérletkor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

NYILTTÉR.*

Limbbeck János és fia

első magy. kir. szab. érekeperő-gyára és temetőrendező intézetéből.

Arad, színház-épület. Városi és megyei telefon: 93.

Alólirottak fájdalomtelt szívvel tudatják, a forrón szeretett s felejtethetetlen jó fiu, illetőleg testvér, sógor és unokaöcs

Nikolits Miklós, belényesi adótitstnek,

folyó évi március 4-én, életének 24-ik évében, rövid szenvedés után történt gyászsz elhunytát.

A megboldogult hált tetemei folyó hó 6-án, délelőtt 10 órakor fognak Belényesen beszenteltetni és onnan Aradra szállítva március 8-án, délelőtt 10 órakor a felső temetőben a gör. kel. szertartás szerint újlag beszenteltetni és a családi sírkertben örök nyugalomra helyezni.

Béke poraira!

Belényes, 1909. március 4-én.

Nikolits Döme és neje, szül. Se bán Erzsébet, szülei Nikolits Ilonka férj. ar. Halász Arpádne, testvére. Halász Arpád dr. sógora. Halász Bandika, unokaöcsese. Serbán Julia, nagynéje. Serbán Szilárd, Antonovits György, nagybátyja. Serbán Szilárdné szül. Hetterich Berta, Antonovits Györgyné, nagynéje.

Köszönetnyilvánítás.

Felejtethetetlen férjem, illetve fiam

MIHÁLY FERENC

elhunytá alkalmából megnyilvánult részvétért ezuton mondunk hálás köszönetet mindazoknak, kik az elhunyt ravatalára koszort helyeztek és a temetésen megjelentek, de különösen az aradi vendéglők és kávékó ipartársulatának, valamint az aradi kádármesterek egyesületének, kik testületileg jelentek meg az elhunyt végtisztességén.

1060

A gyászoló család.

PÁSZTÉLYI SÁNDOR

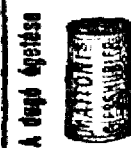
honvédhuszár-százados, kedves halottunk temetése alkalmával tanusított megható nagy részvétért úgy a közös hadsereg, valamint a honvédség kötelékébe tartozó nagyérdemű tisztikaroknak és a tisztelt polgári közönségnek ez uton nyilváníjuk hálás mély köszönetünket.

Arad, 1909. március hó 4-én.

1064

A gyászoló család.

Évszázadok óta ismert

segítő gyógyító tényező
Karlshad, Marienbad,
Franzenbad stb.
Külföldi; mindig
tisztán bevált

Van szerencsém a m. t. uri közönség b. tudomására hozni, hogy a

Márton és Hirsch

égből barátságos uton megváltam és

Andrássy-tér 18. sz. a.

(Lőcs-ház)

a mai napon egy a modern kor követelményeinek mindenben megfelelő, elsőrangú

uri szabó üzletet nyitottam.

Legfinomabb bel- és külföldi gyapjuszövetek raktáron. Megrendelések a legújabb divat szerint, legfinomabb és tartósabb kivitelben eszközöltnék.

B. pártfogását kérve, maradtam kitűnő tisztelettel

905

Hirsch Antal,

uri szabó.

Uj telefon sz. 478.

Uj telefon sz. 478.

Kedves ismerőseimmel, nagyrabecsült ve-
vőimmel és az érdeklődőkkel tisztelettel köz-
löm, hogy miután

Urban Endre ur

a társas cégből kilépett, a Forray-utca 2/c sz. a.
lévő. 25 év óta fenálló üveg- és porcellánkeres-
kedésemet változatlanul a régi

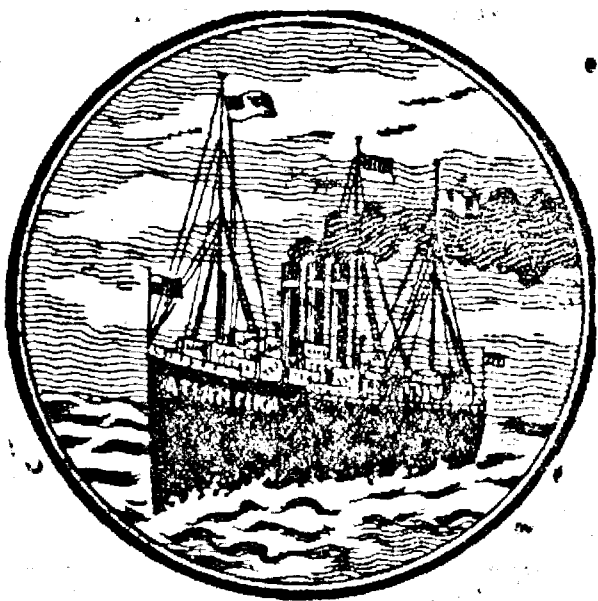
özy. Sütő Józsefné utóda Urban E.

cég alatt most már mint az összes aktívák és
passzíváknek egyedüli tulajdonosa, tovább ve-
zetem. Épület üvegezési munkákat továbbra is
vállalok.

Ezutal az eddigi szíves bizalmat megkö-
szönve tisztelettel kérem, hogy azt a változat-
lanul maradó egyéni cégemre is átruházni ke-
gyeskedjek; meglehet eleve győződve, hogy a
jövőben is a lehető legkedvezőbb kiszolgálásban
fogom részesíteni. Tisztelettel:

Urban Endréné.

Kérem: Telefonjegyzékben régi szám volt 47,
most szíveskedjek pótolni: Urban Endréné üveg- és por-
cellánkereskedés 478. szám. 993

Reggel, délután és este

igyunk

ATLANTIKA kávét,

ATLANTIKA teát

ATLANTIKA rummal

mert csak az

ATLANTIKA

kávé, tea, rum speciális üzletben

kapható

fűszer és illatszert **káros szagtól mentes**

kávé, tea, rum.

A kirakathban működésben látható villanyüzemű
kávépörkölőnkkel naponta többször friss pörkölés.
Eladás nagyban és kicsinyben. 421

ATLANTIKA

Kávé és tea behozatal

Arad, Andrássy-tér 20 Fischer Eliz-palota.

Városi és megyei telefon 609.

**AZ ARADI KERESKEDŐK KÖRE
HELYESZKÖZLŐ OSZTÁLYÁNAK**

heti kimutatása.

Hivatalos helyiség Szabadság-tér 7. sz. I. em.

Telefon 294. sz.

Telefon 294. sz.

Hivatalos órák: délelőtt 9—1 óráig.

Videki megkeresésekre — azoknak, a kik a
körnek nem tagjai — csak válaszbélyeg ellené-
ben válaszolunk.

1909. március hó 6.

Keresünk:

Aradra: 1 gyakornok-könyvvezetőt, mű-
szaki irodába 1 a gépirásban és német levele-
zésben jártas női alkalmazottat és elsőrendű
festékhizletbe segédet.

Videkre: 5 fűszer és vegyes, 2 fűszer, rő-
fős és rövid, 1 kézmű, 2 vas és fűszer, 1 fűszer,
vas és rövid szakmabeli magyar, román és rész-
ben német. tót és szerb nyelvsmerettel bíró se-
gédet és 1 tanoncot.

Atánlunk:

Női kereskedelmi alkalmazottakat, kik az
Aradi Kereskedők Köre női kereskedelmi tanfo-
lyamot hallgatták, a gépirásban és levelező
gyorsírásban jártasak, 1 a gépirásban és jártas
irodistát, továbbá 7 fűszer és csemege, 4 vegyes,
1 kézmű, 2 rőfős és divat, 2 fűszer és rövid,
1 vas és fűszer és 2 cipő, kalap, férfidivat és
játék szakmabeli segédet.

Az elhelyezés teljesen díjtalan; az Aradi
Kereskedők Köre tagjai előnyben részesülnek
**AZ ARADI KERESKEDŐK KÖRE
HELYESZKÖZLŐ OSZTÁLYA**

Klein Sándor,

titkár

Keppich Zsigmond,

321

igazgató

A következő

ujdonságok

érkeztek

KERPEL IZSÓ

80,000 kötetes

kölcsönkönyvtárába:

Blos V.: A francia forradalom. Hervieux:
Az idegen. Bársony J.: Sugok valmit. Seress
J.: A végzet. Pakots: A nyári déli kényur. (Czö-
bel M.: A két arany hajszál. Orczy Emma:
Megfizetek! Pekár Gy.: A fringiai sipka.
Dinklage: Az ördök feleség. Buwer: E. és
virradat. Daudet A.: Malomból irt levelek.
Gagghy D.: A v. telytársak. Szomabázy J.:
Aranykő. Arcubaschew: Ssanin. Dr. Wiczmandy
J.: Pillanat. Dostojew-zky: Az ördögösök. Dr.
Szász: Pestmegyei adomák. Harland H.: A bi-
boros burnótszelencéje. Jutas-y: Kosmetika.
Eckenstein: Békét a kunyhónak. Croker: A
hol a boldogság terem. Eschelbach: A szeretet
boldogít. Vértesi A.: Varga Imre. Bálint I.:
Keleti képek. Hackó: Universum IV., Kóbor T.:
Munka.

Némethen: Jerome u. Tharand: Aus Sturm
u. Not. Bourg-t: Der Emigrant. Stacpoole H.:
Fanny Lambert. Mereschkowski: Leonardo da
Vinci. Liebchen: Ein Roman unter Männern.
Bartsch H.: Zwölf aus der Steiermark. Franzos K.
E.: Judith Trachenberg. Schnitzler A.: Liebelel.
Alerma Sybilla: Eine Frau. Ja itschek M.: Eine
Liebesnacht. Grat M. H.: Der Mann auf dem
Bock. Wasner G.: Dornröschen (Roman) Stille-
bauer: Die blaue Blume. Malot: Heimatlos.
Artzibaschew Sanin. Hornung E. W.: Ein Dieb in
der Nacht. Veith Mizzi: Komtessens Tagebuch.
Sausay V.: Frauenärzte. Heimbürg W.: Über
steinige Wege. Croker B. M.: Das spanische
Halsband. Rheinau K.: Dem Lichte entgegen.
Stratz R.: Herzblut. Harder A.: Irdische und
himmlische Liebe.

Kölcsöndíj havi 1 kor. 20 fill, vagy köte-
lenként fizetve 8 fillér.

A könyvek újak és tiszták!
Videki bérlek

is a legfigyelmesebb kiszolgálásban részesülnek

A zenemű-kölcsöntárba

is meglepő szép

ujdonságok érkeztek!

Zenekölcsöntári díj havi 1 kor. 40 fill.,

vagy füzetenként 14 fill.

Sang u. Klara I-IV. Zerkovitz: Holdvilág-
nóta. Puccini: Manon. Szirmay: Haromtól hatig.
Férjek v. nata. Szerelmes utcák. D'Albert Tifland.
Jacobi: Van de nines. Curtis: Sorrentói emlék. Ná-
dor: Kimegyek a emetőbe. Zerkovitz: Barcarolla.
Csibikém. Kunkel: Nagy: ad akar tolem kis babát?
Ormay: Dicsértessék... Ha te engem, — ha én
téged... Nincsen olyan barna leány...
Huber: Magyar hősök. Fall: Szerencse malacz.
Rubens: A hollandi leány. Xaven: csavargó,
— Strauss O.: A részeg leány.

A zenemű kölcsöntár 5-ik potjegyzéke is meg-
jelent és ingyen kapható.

**Egyes könyvek és egész
könyvtárak vétele; könyv-
tárak kiegészítése és
berendezése.**

KERPEL IZSÓ,

931

könyv-, zenemű és papír-
kereskedése Aradon.

Telefon 885. sz.

Védjegy: „Horgony”

A Liniment Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

patika

egy régióknak bizonyított házi szer, mely már sok
év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult
kiszáradt, szűz és meghűléseknél, bedörz-
söléséknél, és egyéb fájdalmaknál.

Figyelemre méltó. Silány hamisítványok miatt
bevásárlásakor évatósak legyünk és csak olyan üve-
get fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel
és a Richter cégjegyzékkel ellátott dobozba van
csomagolva. Ára üvegekben K—80, K1.40 és K2.—
és ügyszőlván minden gyógyszerertárban kapható. —
Főraktár: Török József gyógyszerész, Budapest.

Richter gyógyszerértára az „Arany országhoz”,
Frágában, Elisabethstrasse 5. sz.
Mindennapi szétválasztás.

Elsőrendű borkereskedésben és pezsgőgyárban

alkalmazást nyer 30 éves vasszorgalmu, ambiciós,
nált, üzleti propagandában jártas

perfect magyar-német levelező.

Állás pénzkezeléssel jár. Szakmabeli, könyvvitel-
ben jártas ajánlkozók előnyben részesülnek. Óva-
dek kívánatos. Belépés május 1-én.

Ajánlatok „Önálló munkaerő” jellege alatt a kiadóba kérelmek.

Női és gyermek ruha üzlet

Arad, Forray-utca (Gróf Nádasdy palota).

Ajánlja izléseken felszerelt raktárát, u. m.: női és
gyermek ruhákban, csipke és selyem blouzokban.
Pongyolák, aljak és blouzok a legolcsóbbtól a legfinomabb
kivitelig.

Costümök, bali és gyászruhák 24 óra alatt készíttetnek.
A nagyérdemű hölgyközönségnek becses pártfogását
kérve maradtam tisztelettel

Brüller Lajos

női és gyermekruha üzlete. Arad, Forray utca (Gróf Nádasdy-palota.)

Az országos vasutas szövetség szállítója.

Tyúkszemétől

mindenki megszabadul a Hajós-féle Anagallin
használata által, nem
piszkít, nem ragadós,
kezelése igen egyszerű. Ára egy üvegnek utasítással
együtt 70 fillér.

Fagyás

ellen kitűnő, a maga nemében párat-
lan jó hatású szer a „FRIGIN”.
Ára egy üvegnek 70 fillér. Fagy-
viszketőséget és fagydaganatokat biz-
tosan megszüntet.

Ideális

legjobb, legtartósabb gummi óvszer a
„NITER”, a világ legjobb preser-
vativa. — 6 darab egy eredeti doboz-
ban 2 korona.

Dr. Székely Károly

aradi fog-
orvos
„Odor”
szájviz és

fogpora egyedüli raktára. Egy üveg szájviz ára 2 korona,
1 doboz fogpor 1 korona.

Hajvesztő

„Depillor”. E csodahatású
szerrel minden oly helyről, ahol
a hajnövesz alkalmatlan, mint az
arc, nyak, kezek, azt egy pár
perc alatt minden fájdalom nélkül eltávolítja. — Ára
utasítással együtt 1 korona.

Fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertárban ARAD,
Andrássy-tér 22. sz.
a megyeházzal szemben.

Szép mellett,

duz keblet érhet el min-
den nő bármilyen kor-
ban egy hónap alatt
biztosan dr. David-on
világhírű kebelkremje
által. Egyetlen szer a
nők mellének gyors ki-
fejlesztésére és kerek,
kemény, telt és jól ki-
fejlesztett kebel eléré-
sére. Garantált ártal-
matlan külső gyógymód meglepően
reális és bámulatos hatással. Egyszerű
bedörzsölés elegendő. Egészségre tel-
jesen ártalmatlan. Számos halálrat.
Egy tégely a sikerre elegendő, ára 5
k. Postai szétküldés utánvétellel vagy
bankjegy beküldése után **GANIBAL**
B. M. vegyész által **WIEN III.**

Kenderessy László

■ ■ asztalos mester ■ ■

Arad, Deák Ferenc-utca 33.

■ ■ II. udvar. ■ ■

Elvállal: Épület,

butor, portál, iroda

és boltberendezést

7564—1909.

Hirdetmény.

Közhirre tesszük, hogy a m.
kir. földmivelésügyi ministerium
gyümölcsfatermesztés iránt ér-
deklődő jelkészek és gazdák ré-
szére Budapest és Kézvárosi
6—6 napos, tanítók részére pedig
Keszthelyen, Tordán és Kiszabén-
ben 10—10 napos gyümölcsészeti
tanfolyam tartását rendelve el.

A pályázati feltételek a városi
levéltárban a hivatalos órák alatt
bármikor betekintheők.

Arad, 1909. évi március hó 5.
A városi tanács.

1904—1909. kh. sz.

Hirdetmény.

A m. kir. földmivelésügyi mi-
nister 85075—VII. A. 2 1906
szám alapján meghagyom a gyü-
mölcsfatermesztőknek és kerttulajdo-
nosoknak, hogy a mező és kert
gazdaságban nagyobb károkat okozó
rovarok ellen való védekezés cél-
jaiból a téli hernyó fészkeket és
lepke tojásokat, valamint a vér-
tetű és darázs-fészkeket alaposan
irtsák ki. Ezen rovarok irtása már
most megkezdendő és addig foly-
tatandó, míg teljesen ki nem pusztul-
nak. Legnagyobb gond fordít-
tandó a hernyó és vértetű irtására.
A cserebogarak irtására külön ut-
mutatást bocsájtottam ki.

Figyelmeztetem az érdekelte-
ket, hogy az, aki a fentebb előso-
rolt irtásokat f. évi március hó
végeig elmulasztja, úgy az irtás
költségére hatóságilag lesz foga-
natosítva, és ezen kívül az 1894.
évi XII t. c. 95. §. k. pontja alap-
ján 5 napi elzárásra átváltoztat-
ható 100 koronáig terjedhető pénz-
büntetéssel lesz büntetve.

Arad, 1909. évi február hó 4.

Sarlot,
főkapitány.

Finom vegyészeti

ruhatisztító intézet

a legújabb Párisi rendszer szerint

Meixner Sándor

Arad, Tököl-tér 1. szám.

1036

Speciális tisztító intézetemet
ajánlom a nagyérdemű közönség
becses figyelmébe. Elvállalok bár-
minemű uri, női, selyem, szövet,
bársony, flor, gaze, glaciékeztűket
ugy szétbontott, mint egészbeni
állapotban, csipke és szövet fű-
gönyök mind kiváló szépen tisztí-
ttatnak. Pliissirozás is eszközöltetik.

Arjegyzék

1 férfi öltöny 3-60
1 egyszerű női öltöny 3-60

A nagyérdemű közönség becses párt-
fogását kéri kiváló tisztelettel

Meixner Sándor.

Kertészet bérbeadó

vízfűtés és melegházzal, szaporító, ki-
terjedt melegágyak, vízvezeték, 2 hold
kitűnő veteményes kert; a vasút men-
tén 2 nagy város közt, helyben i.
hetivásár. Ár megállapodás szerint.
Azonnal növényekkel együtt átvehető.

Cz m a kiadóban.

1046

MODERN
kirakatait megtekinteni.

A városi tanács.

**Kapható a gyógyszer-
tárakban vagy
drogueriákban.**

Mindenütt kapható.

Arad-Tele.						
Arad-Tele.	Arad-Tele.	Arad-Tele.	Arad-Tele.	Arad-Tele.	Arad-Tele.	Arad-Tele.
Arad Ind.	12-21	2-30	4-04	7-14		
Glogovac		2-44	4-15			
Catsör		2-58				
Szent Máté		3-14	4-37			
O-Paulis		3-21				
Pauhis ..		3-35	4-48			
Baracka		3-41	4-53			
M. Rada (e)	12-55	3-51	5-01	7-40		
M. Rada (e)	12-55		5-09	7-40		
Mihova-O.			5-24			
Konop ..			5-40			
Bartova			6-04	9-00		
Soborsin		1-50	6-52	8-13		
Zam...		9-09	7-55	9-00		
Mar.-Ilye		2-35	8-37	9-34		
Deva		2-58	8-47	9-50		
Pinki (e)	3-09		9-53	10-11		
Pinki (l)	3-16		9-57	10-17		
Maritsin	3-35		9-53	10-24		
Alvincs (e)	4-06		10-25	11-12		
Alvincs (l)	4-16		10-31	11-17		
(e)	4-27		10-32	11-18		
Sz. János (l)	4-09		10-32	11-18		
Torda (e)	7-58		11-13	11-57		

(Ütskývením nem distastik.)

Maszni János

építész- és építőmester műszaki irodája

ARAD, Andrassy-tér 8. szám,
a templommal szemben.

Elfogad az építészeti terén előforduló mindennemű
Irodai és kiviteli munkálatot.

Tervezéseket a legmodernebb stílusban, valamint költségcsökkentéseket kívánatra készítik.

Az építészeti terén mindennemű felvilágosításokkal szolgálok.

Vázlattevéket ingyen készítek.

598

Tisztelettel

Maszni János, építész.

Légszeszgyár Arad.

A legszebb kivitelű és legújabb légszeszcsillárok álló és függő gázizzó fényre, valamint a legjobban és legcélszerűbb szerkezetű légszeszfűrdő és fűtőkályhák, légszeszvasalók, valamint légszesztűzhelyek

1018

állandó és nagy raktára.

Hajó-u. 3. Légszeszgyár Arad.

Az aradi légszeszgyár által légeztetett legjobb minőségű izzótestek a következő helybeli üzletekben kaphatók darabonként 60 fill. árban:
Forray-u. 2/b. Müller J. és Fia, vegytisztító intézet.
Atzél Péter-u. 2. Diamant Ferenc, villanyszerelő.
Andrassy-tér 25. Tapolcsányi Gyula, kefé-áru üzlet.
József főh.-ut. 11. Müller J. és Fia, vegytisztító intézet.
Erzsébet-u. 13. Licker Viktor, fűszerkeres.

Telephon 422.

Új asztalos műhely Aradon

Van szerencsem a nagyérd. közönségnek b. figyelmét

épület- és butor asztalos

műhelyemre tisztelettel felhívni. Számos éven át volt alkalmam Budapest, München és Stuttgart előkelő műhelyeiben tapasztalatokat szerezni. Ezen kedvező körülményeknél fogva abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy a legmesszebbmenő követelményeket elegettem ki.

Fő elvem: pontos, tiszta, izléses és tartós munkával szolgálni.

B. partfogást teljes tisztelettel kér

Reich Dezső

épület és butoraszttalos 691

Aradon, Aranykéz-u. 8. — Telefon 422.

Mészkereskedők, építészek és építetők figyelmébe!

Kartellen kívül

hitvány minőségű biharmegyei, Élede és vidéken tábori konyhában kizárólag fűvel égetett, fehér darabos

Távíratcím:
KLÁR ANDOR Debrecen.

A termelés megkezdéséig, rendelvények azonnal, de legfeljebb 8-10 nap alatt ellátást nyernek.

Tessék kérem ajánlatot!

MÉSZ

wagonszáma, egy és több évi kifizetésre megrendelhető: 5978

Klár Andor cégnél

bank- és áruüzlet

DEBRECEN, Miklós-utca 23. szám.

Videki és megyei telefon 445. szám.

Előzetes kiszolgálás, a állandó vevőknek nyitott és váltóhitelek.

Évi termelés

1000

waggon.

Hatásában
Felülmúlhatatlan

a kellemes ízű, friss Hajós-féle

Csukamájolaj

Gyermekek és felnőttek által egyaránt kedvelt; hatalmas tápanyagánál fogva az orvosok előszeretettel rendelik.

Ára egy üvegnek 2 korona.

Köhögés, Rekedtség

elnyálkásodás ellen elismert kitűnő hatású szer a

„Tussinál“ cukorka

ára 60 fillér, és

„Tussinál“ thea

ára egy doboznak 50 fillér.

Dr. Graur Victor aradi fogorvos antisept. szájvizének és fogporának egyedüli raktára.

Egy üveg szájviz 2 korona.

Egy doboz fogpor 1 korona.

Legjobb fekete, le nem mosható

HAJFESTŐ

a Hajós-féle

MELOGEN.

Ára 2 korona.

Kapható a készítőnél: 191

HAJÓS ÁRPÁD gyógyszeráránban

Arad, Andrassy-tér 22., megyeházzal szemben,

továbbá minden gyógyszerárán, illatszerüzlet és drogeriában.

Boreladás

Világosi hegyi bor, Rizling, Bakator, Kadarka és Mustos fehér összeházasítva 32 kor. hektója, 50 literen felül kapható, nem kerti bor, sem homoki, csak tiszta hegyi bor. Külön fajok magasabb árban kaphatók.

Benya Péter

bortermelő

713

Világoson.

Megérkeztek a tavaszi divat újdonságok!

Brunner Béla

uri divat és különlegességek üzlete

Arad, Szabadság-tér 20.

(Forray-utca sarok, gróf Nádasdy-palota.

Ajánlja dusan felszerelt áruraktárát, hol a legszebb és legdivatósabb kalapok, ingek, gallérok, kényes, nyakkendők, keztyűk, zsebkendők, harisnyák, sétabotok és aszernyők, stb. kaphatók.

Nagy választék férfi sport és gyermek sapkákban!

Divatújdonság francia és olasz

illatszer különlegességekben.

Kimerül J. pécsi keztyűgyár főraktára.

Olcsó árak. Pontos kiszolgálás.

Videki megrendelések azonnal eszközöltetnek.

Színház-épület.

J E L E N T E M

hogy a tavaszi újdonságok divatkelemében, ezekhez diszek és hozzávaló bélések rendkívül nagy választékban már megérkeztek és kérem a m. t. közönséget, sziveskedjék b. vásárlásával üzletemet megtisztelni, szolid és figyelmes kiszolgálás mellett, jutányos árakat szabtam, készpénzfizetésnél 5% kedvezményt leszámitok.

Kiváló tisztelettel

701

HOFFMANN SÁNDOR, ARAD

Színház-épület.

Színház-épület.

Amerika és Arad.

Minden szenzációt Amerikának szoktunk tulajdonítani, mert már ott tartunk, hogy minden sablontól elütő találmányt vagy újrendszert Amerika jelzővel szoktuk felemlíteni és megkülönböztetni a köznapiastól, mintegy jelezvén, hogy ez új és jó.

Pedig kár mindent a transatlantikai yankeek eszének tulajdonítani, van nálunk is új és jó dolog, csak hogy nem vesszük olyan hamar észre, mint az amerikaiakat, mely a reklám nagy dobjával szokott megjelenni.

Az Országos Gyermekvédő Ligának új tombolajátéka valóban még az amerikai szenzációkon is tultesz, mert arra igazán még nem volt eset, hogy egy 400000 darabból álló tárgysorsjátéknál minden szám nyerjen.

A Liga sorsjegyei kivétel nélkül nyernek, a legkisebb nyeremény arany vagy ezüst tárgy. Van 10 nagy értékű főnyeremény; legelső nyeremény 20000 korona, több mint 20000 drb. nagyértékű arany és ezüsttárgy, és vagy 380000 drb. szebbnél-szebb ékszer, melyet a Liga részben ajándékképpen kapott, részben pedig vásárolt.

Nagy előnye még a játéknak, hogy minden sorsjegyen még szelvény is van, mely külön játszik 500 értékes arany és ezüst ékszerre.

Tehát senkisémet kockáztat és senkisémet ajándékoz és mégis segíti a Ligát, ha vesz 1 korona 50 fillérért egy darab sorsjegyet.

1040

Vas- és rézbutor, sodronyágybetét gyár.

Ajánljuk a n. é. közönségnek saját gyártmányunkat,

vas- és rézbutorokban,

a legjobb kivitelben.

301

Elvállalunk mindennemű javításokat és vasbutor festéseket.

Raktár- és gyárhelyiség: Aulich Lajos-utca 14. sz.

Telefon 423. szám.

== Arjegyzeket kívánatra díj- és bérmentesen küldünk. ==

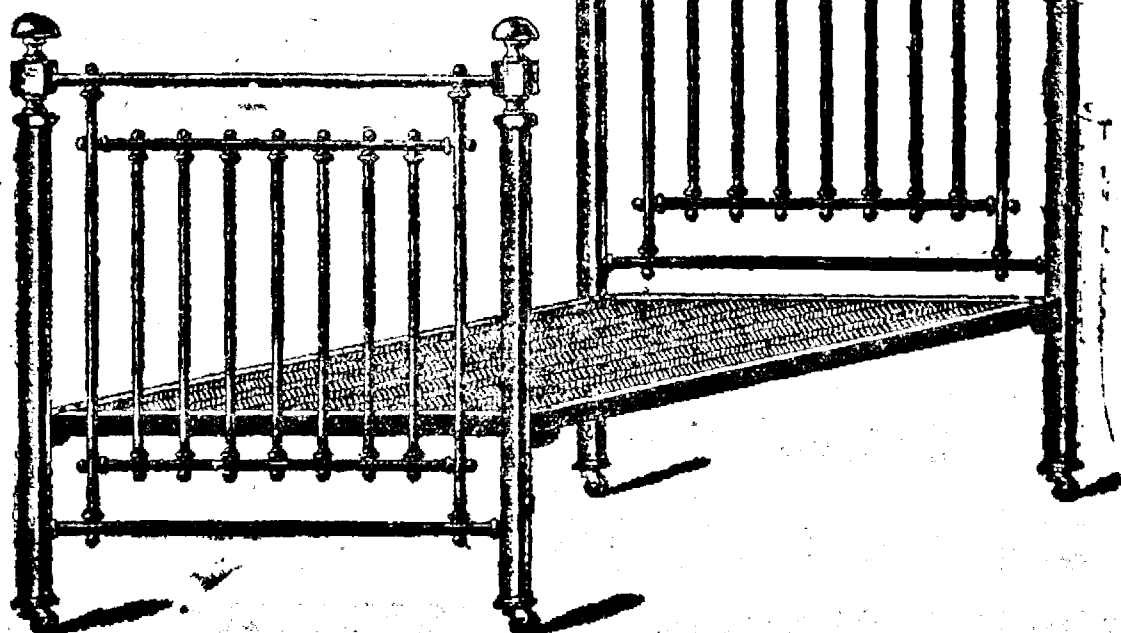
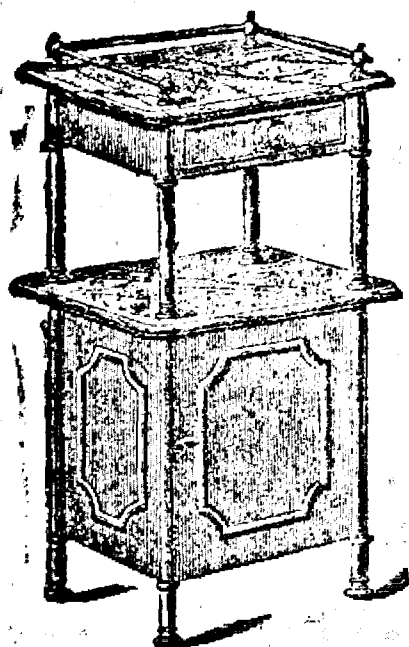
sodronyágybetétek

vas- és fakerettel, minden méretben, a legerősebb kivitelben kaphatók.

Szíves megrendeléseket kér

tisztelettel

FLEISCHER TESTVEREK.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Kiadóhivataloknál teljesen ingyen ad a
Kiadóhivatal:
József főherceg-ut 22. szám.
Telefon szám: 151.

Tudakozódandó körök a hirdetés alatt levő számokra hivatkoznak.

As apró hirdetések előre fizetendők.

Hirdetéseik felvételnek a
Kiadóhivatalban:
József főherceg-ut 22. szám.
Telefon szám: 151.

Minden rovatban minden szó egyszeri beiktatásának ára 4 fillér, vastagabb betűből 5 fillér. — Családot kereső vagy családnak ajánló apró hirdetés 20 szóból 50 fillér, minden további szó 4 fillér — Hirdetési levelezőlapok 50—80 fillérért és 1 koronáért kaphatók lapunk elárúgó helyein.

Akinek

ismeretség híján

háztársra,
nevelőre,
üzletvezetőre,
könyvelőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztára,
kulcsárra,
vinczellérre,
kertészre,
kulcsárra,
gazdasszonyra,
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy
irodaszolgára,
pénzbeszedőre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége,

Aki

bérbeadni kíván

birtokot,
házat,
vadászterületet,
kocsit,
lovat,
halászatot,
telket,

Aki

eladni kíván

butort,
zongorát,
bort,
gyümölcsöt,
gabonát,
üzletet,
műhelyt,
lakást stb.;
vagy

Aki

mindezeket vétel vagy bérbe vétel céljából keresi;

Aki

valamely állást betölteni kíván: legbiztosabban értezt, ha az

„ARADI KÖZLÖNY”

kis hirdetési

rovatát használja.

Zsinagóga-épület

II-ik emeletén 4 szobából (fürdőszobával) és mellékhelyiségekből álló lakás május 1-re kiadó. 920

Egy 15 éves fiú

részére uri családnál teljes ellátás kerestetik. Bővebbet Batthyányi-utca 29. 1062

Magánházat keresek bérbe

belváros területén 3—4 szobával több évre, május 1-től vagy azonnal. Címet kérem Kézsmárky urnál bemondani Weitzer János-utca. 1063

1 linc és 1 géplirónó

alkalmazást talál Dr. Vadász Armand ügyvédi irodájában Aradon, Petőfi-utca 9. sz. Gyórsíró és románul beszélő előnyben részesül. Jelenkezés délután 3—6-ig. 1044

Jól jövedelmező

kávémérés forgalmas helyen, családi körülmények miatt eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 1059

Wanted Englishman

or lady for conversation everyday from 6¹/₂ to 7¹/₂. Write „Englishman” to this paper. 1057

Teljesen jó karban lévő

női ruhák eladók Teleky-utca 10. sz. alatt.

Pedálos cimbalom

jutányos áron eladó. Cim a kiadóban. 1061

2 jókarban lévő szoba butor

azonnal eladó Karolina-utca 4. sz. alatt, emelet jobbra. 1058

Tulzsufolt raktáram

következtében antiquar könyveket és különféle papírúkat beszerzési áron alól kiadók. Tolnai Világújság összes kedvezményekkel eredeti árban házhoz szállítom. Krausz Paulin Színházépület. Telefon 511. 291

Májustól kiadó

4 szobás lakás Láhner György-utca 7a. sz. a.

Csász, gazda

vagy erdőri állásra ajánlkozik javakorabeli ember, ki 4 nyelven beszél. Címe a kiadóban 1035

Kiadó egy üzlethelyiség

Kossuth-utca 3. sz. alatt. 1052

Clubhelyiség részére

2 butorozott szobát keres Kerpel Izsó Aradon. 1050

A város

legforgalmasabb helyén 16 év óta fennálló italmérés, trafikkal együtt haláleset miatt eladó. Cim a kiadóhivatalban. 1047

Katóságilag engedélyezett

kiadás könyvek, papírúak és írószerekben üzlethelyezés miatt Ingusz I. és Fia könyv-, papir- és írószer kereskedésében, Weitzer János-utca. 173

Állást keres

középkori uriaszony jobb módú urnál házvezetőnőnek. Cim: „Ilona” a kiadóban. 877

Gazdasszonynak

ajánlkozik intelligens középkori urinő, a ki a háztartást mindenben a legkövetkezetesebben érti. Messzebb vidékre is szívesen elmegy. Cim a kiadóhivatalban. 1027

Veszek könyvtárakat

és hangjegyeket legmagasabb áron egy helyben, mint vidéken is. Könyvtárak kiegészítése és berendezése. Bonyilvántartási ívek. Irodai cikkek, nyomtatványok. Kerpel Izsó könyv-, papirkereskedése és kölcsönkönyvtára Aradon. 262

Eladó ház.

Flórián-utca 7. számú. Bővebbet ugyanott. 518

Kiadó

május 1-re egy ujonnan elkészült 5 méter széles utcai portálával, 2 nagy kirakattal ellátott és átalakított üzlethelyiség Deák Ferenc-utca 39. szám alatt, értekezhetni ugyanott, vagy Angele Mátyás üzletében, Szabadság-tér 16. szám. 875

Egy sarokház üzlethelyiséggel

eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 916

Magánlak

6 szoba, fürdőszoba, nagy kert eladó. Bővebbet Tökölly Imre (hála) utca 45. 977

Ház eladás.

Kossuth-utca 43. számú ház kedvező feltételek mellett eladó. Értekezhetni lehet a tulajdonosnál, Oláh Károly, Mezőkovácsházán. 999

Galsán

közvetlen a motoros megálló mellett egy 5 szobás lakás és kellő mellékhelyiségekkel, 1000 hektó bornak megfelelő pincével, nagy udvar és szőlőskerttel ellátott, tiszta téglából épült és ujonnan renovált ház szabad kézből eladó. Bővebbet Grill János, Világos. 1005

Ház megvételre

4 szobás lakás, fürdőszoba és egyéb hozzátartozók, kert vagy parkirozott udvar és még egy vagy két kis lakással megvételre kerestetik, nem drágán. Ajánlatokat ármegjelöléssei a kiadóhivatalba. Fizetés azonnal. 1015

Rheuma

és köszvényben szenvedőknek készséggel díjmentesen tudatom, hogy hogyan szabadultam én teljesen meg az én győztes, fájdalmas szenvedéseimtől. 201

Carl Bader München, Kurfürstenstrasse 40/a.

Nagymennyiségű

pléh-pánt

jutányos áron

eladó.

Ha a bőrnek nagy tartósságot

óhajt adni, úgy kérje világosan a Fernolendt-féle

fénymázt vagy finomabb bőrnek a Fernolendt-féle „Nigrin“-t, mely gyorsan a legpompásabb fényt adja. — Mindenütt kapható. 5926
St. Fernolendt, csász. és kir. udvari szállító BÉCS.
A gyár már 77 év óta fennáll.

Eladó

500 drb. elsőrendű finom, 3—4 éves

diófa csemete

Daniel László N. ur tanyáján, válogatva 1 korona darabja, átlag engedmény.

Bővebbet

Kapp Jánosnál Arad-Séga,

Birkás-ut 2 szám.

1056

NAGY ARUHÁZ

JÁTEK ARUK

FISCHER SIMON

DISZMÜ ARUK

Legelosóbb bevásárlási forrás.